№ 171 | Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem | פרייז 20 גראשען | Lodzer Tageblat

לאָדזשער טאַגעבלאַט

צוואנציגסטער יאהרגאנג | 25 lipca 1927 r. | מאנטאג כ"ח תמוז תרפ"ז | רעדאקציע און אדמיניסטראציע: פיעטריקאווער 16. טעלעפאנען: פון רעדאקציע 57, פון אדמיניסטראציע 47

די לויה פון רומענישען קעניג איז בוקארעשט איז דורכגעגאנגען פולקאם רוהיג.

בוקארעשט, 24 יולי (פאט) הײנט האלב 4 נאכט. איז דער טרויער-צוג מיט'ן טויטען קערפער פון פערשטארבענעם קעניג פערדינאנד אנגעקומען אויפ'ן באהן-הויף אין בוקארעשט. די טענערצלען האבען ארויסגעטראגען די טרומנע פון וואגאן און האבען זי אריינגעלעגט אויף א האדמאט, וועלכער האט געדינט אלס קאראוואן. אין זעלבען מאמענט האט מען אבגעגעבען 101 האר-מאטען-שאסען און די קירכען-גלאקען האבען אנגעהויבען צו קלינגען. ס'האט זיך געפורמירט א טרויער-צוג צוזאמען מיט די מיסים, וואס זענען אנגעקומען מיט'ן זעלבען צוג און מיט די דעלעגאציעס פון אלע געגענדען און רו-מעניען, וואס זענען נאך פריהער אנגעקומען קיין בוקארעשט. אין דער לויה האבען זיך בעטייליגט ביז 1000 גלחים. אין א האלבע שעה ארום איז די לויה צוגעקומען צום מאנאסטיר. 5 א זייגער האט מען די טרומנע אראבגעלאזט אין קבר נעבען דעם קבר פון קעניג קארל און די קעניגין עליזאבעט. בעת דער טרויער-גאטעס-דינסט און אלע שטעט פון רומעניען האבען די גארניזאנען אוי-סגעשאסען אבגעשאסען 101 שאסען און די קירכען-גלאקען פון גאנצען לאנד האבען געקלונגען. אין דער לויה האט זיך בעטייליגט א'עולם פון איבער 100 טויזענד מאן.

ווארשא, 24 מאי (פאט) הײנט אין דער פריה איז אין פראוואסלאווענעם כאם בצור פארגעקומען א טרויער גאטעס-דינסט לכבוד דעם פערשטארבענעם קעניג פון רומעניען.

בעת'ן גאטעס-דינסט איז אנוועזענד געווען דער מארשאל פילסודסקי און א גאנצע רייהע הויכע בעאמטע און פאר-שטעהער פון דער פוילישער מאכט.

פאריז, 24 יולי (אטע) פון נעהן מעלדעט מען, אז די שווייצארישע פא-ליציי האט גענומען א רעוויזיע ביי א געוויסען ענגלענדער, וואס וואוינט נע-בען דער נעפער אזערע. דער ענגלענ-דער איז א פערטרויטער פון פארטמענען און פעזוינער פון צוויי אסקראפלאנען מען האט איהם חושד געווען, אז ער האט געוואלט אריבערשמוגלען אויף אנ'אעראפלאן דעם געוו. קרוין-פרינץ קארל קיין רומעניען.

דער פארט אין חיפה וועט געבויט ווערען אין יאהר 1928.

חיפה, 24. יולי (סס.) דער לעטער פון ארבייטס-ביוראָ פאר עפענטליכע ארבייטען הר' פאצצי, וועלכער איז א קענער אין פארט-ארבייטען, פערנעהמט זיך לעצטענס מיט אויסארבייטען א גענויען פלאן וועגען די פארט-ארבייטען אין חיפה. די ארבייטען פון חיפה'ער פארט וועלען זיך אנהויבען אין אנהויב פון נייעם יאהר, ד. ה. אין יאנואר 1928.

שארפער אויפרוף פון פ. פ. ס. געגען פילסודסקי'ס רעגירונג.

אין צוזאמענהאנג מיט די פערשארפ-טען בעציהונגען, וועלכע זענען ענטשטאנען צווישען פפ"ס און די רעגירונג, זינט די סעסיע פון סיים איז אומגערו-פערהייט געשלאסען געווארען, האט דער צענטראל-קאמיטעט פון פפ"ס פערעפענטליכט אנ'אויפרוף צו די אר-בייטער אין פוילען.

אין אויפרוף ווערט אנגעוויזען, אז די רעגירונג חבר'ט זיך מיט די גרויסע ערד-פאַרזיצער און מיט'ן קלער, דאס איז גורם דערצו, אז די לאגע פון די ארבייטער ווערט פון טאג צו טאג ערגער.

די דעמאקראטיע איז אין סכנה, די ארגאניזאציעס פון ארבייטער-קלאס און די סאציאלע געזעצגעבונג איז אין סכנה. די ענדעקעס מיט די פארטייען, וואס האבען אין יאהר 1926 בעת דער מאי איבערקעהרעניש געליטען א שטארקע מפלה, הויבען צוריק אויף די קעפ און ווילען איינפיהרען אין לאנד א בור-זשואזנע דיקטאטור. „ארבעטער און פויערים, זאגט ווייטער דער אויפרוף, זייט גרייט צום קאמף". „איהר, וואס האט פערגאסען אייער בלוט פאר דער אונאבהענגיגקייט פון פוילען, מוזט אב-היטען די דעמאקראטיע און קעמפען פאר אייערע רעכט און די רעכט פון דער גאנצער בעפעלקערונג אין לאנד.

מיר האבען אויסגעקעמפט די דעמא-קראטישע ארדנונג, און מיר מוזען זי פערטיידיגען.

ווי מיר זעהען פון דאזיגען אויפרוף האט פפ"ס פאלשטענדיג איבערגעריסען מיט איהר ביזאהערדיגער שטעלונג צו דער רעגירונג און זי טרעט געגען איהר ארויס אין א שארפען קאמף.

גרויסע פייערליכקייטען לכבוד דעם שעפער פון עספעראנטא ד"ר זאמענהאף.

דאנציג, 24. יולי (טעלעגר. דורך יט"א) אין צוזאמענהאנג מיט דעם עספעראנטען-קאנגרעס, וואס וועט דא געעפענט ווערען דעם 28. ת. ח. ווערען צו-געגרייט גרויסע פייערונגען, וואס וועלען איינגעארדענט ווערען לכבוד דעם פער-שטארבענעם ד"ר זאמענהאף, דער שעפער פון עספעראנטא.

די שלוס-זיצונגען פון קאנגרעס וועלען פארקומען אין ווארשא, וואו אלע אנטיילנעהמער פון קאנגרעס וועלען בעזוכען דעם יודישען בית-עולם און זיין אנ-וועזענד ביים שטעלען די מצבה אויפ'ן קבר פון ד"ר זאמענהאף.

פון ווארשא וועלען אלע דעלעגאטען פאהרען קיין ביאליסטאק, אין דער געבורטס-שטאט פון ד"ר זאמענהאף, און שטעלען אנ'אנדענקונגס-טאוועל אין הויז, וואו ד"ר זאמענהאף איז געבוירען געווארען.

ארעסטירט דעם צ. ק. פון דער קאמוניסטישער פארטיי אין מערב אוקראינע.

ווארשא 24 יולי (טעלעפאניש) די ווארשאווער פאליטישע פאליציי האט די טעג ארויסגעפירט א גאנצע רייהע ארעס-טען פון קאמוניסטען. ווי מען זאגט זא-לען די ארעסטירטע מיט זיך האבען פארגעשטעלט דעם צענטראל-קאמיטעט פון דער קאמוניסטישער פארטיי און מערב-אוקראינע. ביי די ארעסטירטע האט מען געפונען א גרויסע צאהל קאמפראמיטירענדע מאטעריאל און אויך אין ארט, אויף שוריצמא - קשי-סקא 28 האט מען אין דער וואוינונג פון א געוויסען לאראווא געטראפען בעת דער רעוויזיע א געוויסען יאן לאטיש, וועלכער האט געהאלטען אין העקטא-גראפירען קאמוניסטישע אויפרופען אין אוקראיניש.

אין די אויפרופען האט זיך געפונען א לאזונג וועגען א בעוואפענטען קאמף געגען דער פוילישער מלוכה.

באראנאוויטש, 24 יולי (א.וו.) די פאליציי האט ליקווידירט א טשייקע פון א ווייס-רוסישע קאמוניסטישע יו-גענד - ארגאניזאציע. די „יאטשייקע" איז בעשטאנען פון 12 פערזאן, זיי זע-נען אלע איבערגעגעבען געווארען אין רשות פון אויספארשונגס - אמט אין באראנאוויטש.

דער תל-אביב'ער שטאט-ראט געגען ארויסשיקען פאליטישע ארעסטירטע פון לאנד

תל-אביב. (י.ט.א.) ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט זענען מיר אר-בייטסלאזע, וואס האבען אנטיילגענומען אין אנ'אונלעגאלער דעמאנסטראציע פער-אורטיילט געווארען אויף 4 ביז 6 חדשים תפיסה און חוץ דעם דארפען זיי ארויס-געשיקט ווערען פון לאנד.

אין צוזאמענהאנג מיט דעם דאזיגען גזר-דין-אורטייל האט דער שטאט-ראט פון תל-אביב איינשטימיג אנגענומען א רעזאלוציע, אין וועלכער עס ווערט פראטעסטירט געגען דעם טייל פון אור-טייל, וואס זאגט פאר, אז נאך אבזיצען אין תפיסה וועלען די פער'משפט'ע ארויסגעשיקט ווערען פון ארץ-ישראל אויב זיי זענען נישט קיין ארץ-ישראל'-בירגער.

ווי מיר ווערען געוואהר זענען די פער-אורטיילטע ארויסגעלאזט געווארען פון תפיסה אויף קויציע און זיי האבען זיך גענעבען אנ'אפעלאציע צו דער העכ-סטער אינסטאנץ.

פראפ. מאזאר אין קיעוו געשטארבען

קיעוו. (י.ט.א.) דא איז געשטארבען אין עלטער פון 70 יאהר דער בעריה-מטער יוריסט און בעקאנטער יודישער כלל-טוער פראפ. מאזאר.

פראפ. מאזאר איז געווען איינער פון די בעדייטענדסטע ציוניסטישע פיהרער אין לאנד. אין משך פון די לעצטע 7 יאהר האט ער זיך פולשטענדיג איבער-געגעבען דער געזעלשאפטליכער הילפס-ארבייט און איז געווען דער פארשטע-הער פון דער לאנדעסער פעדעראציע פון די הילפס-ארגאניזאציעס אין קיעווער ראיאן.

פראפ. מאזאר האט אויך אנגעפיהרט מיט'ן יודישען יתומים-הויז אין קיעוו.

3 מיטגלידער פון דער עקספערטען-קאמיסיע אבגעפאהרען קיין ארץ-ישראל.

ניו-יארק, 24. יולי (טעלעגר. דורך יט"א) אין צוזאמענהאנג מיט'ן אב-מאך, וואס איז לעצטענס געשלאסען געווארען צווישען דעם פרעזידענט ווייצמאן און לואי מארשאל, זענען היינט ארויסגעפאהרען קיין ארץ-ישראל דריי ווייטערע מיטגלידער פון דער עקספערטען-קאמיסיע.

די מיטגלידער זענען: פראפ. איר. שאף פון אגרי-קולטור-דעפארטאמענט פון דער אמעריקאנער רעגירונג, פראפ. יעקב ליפמאן, דירעקטאר פון דער לאנד-ווירטשאפטליכער עקספערימענטען-סטאציע אין ניו-דזשערסי, און פראפ. לעא וואלמאן, א בעקאנטער עקאנאמיסט.

„הבימה" אויפ'ן 15. ציונ. קאנגרעס.

לאנדאן, 24. יולי (טעלעגר. דורך יט"א). די דירעקציע פון „הבימה" האט זיך געווענדעט צו ד"ר ווייצמאן מיט א פארשלאג, אז בעת דער 15. ציוניס-טישען קאנגרעס, וואס וועט פארקומען אין באזעל, זאל „הבימה" געבען איניגע פארשטעלונגען.

די פארשטעלונגען וועלען געגעבען ווערען לכבוד דעם 30-יעהריגען יובי-לעאום פון דער ציוניסטישער בעוועגונג, און זיי וועלען דעריבער טראגען א פייער-ליכען כאראקטער.

ד"ר ווייצמאן האט מיט פרייד אנגענומען דעם פארשלאג. דערביי האט ער פערזיכערט, אז ער וועט זיך בעמיהען צו שאפען אנ'אייראפעאישען קאמיטעט א.נ. „פריינד הבימה", וואס וועט האבען די אויפגאבע אונטערצושטיצען דאס העברעאי-שע טעאטער-וועזען.

Dr. med. H. NADEL
11 פיעטריקאווער 11
ספעציאליסט פאר אינערליכע קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
נעמט אָן פון 4—6.

Gimnazjum Męskie
z prawami Gimnazjów Państwowych
L. Szakina w Łodzi, Piotrkowska 18
די קאנצעלאריע פון גימנאזיום איז אפען יעדען דינסטאג און דאנערשטאג פון 11 ביז 1.

Dr. med. Feldman
פרויען-ארצט און אכושער
נעמט אָן פון $6^1/_2$—$3^1/_2$
Cegielniana 46, tel. 32-88.

Dr Prybulski
זאוואדסקא 1 — טעלעפאן 25-38
ווענערישע, האר און הויט-קראנקהייטען, מענער-שוואכע, בעהאנדלונג מיט קווארץ - ליכט (האר - אויספאל) און רענטגען-שטראהלען.
נעמט אָן פון 9—1 דאמען אָז. און 4—8; פון 4—6.

אויפפאדערונג
צו אלע קליינהענדלער פון גרינעם מארק!
אלע קליינהענדלער ווי אויך אלע געהילפער-איינהאבער ביי דעם גרינעם מארק זענען אונטערשיד פון בראנזשע ווערען אויפגעפאדערט אין זעהר אייגענעם אינטערעס צו קומען מארגען, דינסטאג, ד. 26. ד. ח. 7 א זייגער אוונט אין לאקאל פון פעראיין „גמילת-חסדים", זשעלאזני ריינעק 7
צו דער **מאסען-פערזאמלונג**
מיט דער בעטייליגונג פון דעפ. ד"ר ראזענבלאט און לאוויס יאעל
וועגען דעם פראיעקט פון מאגיסטראט איבערצופיהרען דעם גרינעם מארק אויף א וויסטען פלאץ, ווי-לענדיג דערמיט אויף אזא אופן אפטרייבען די עקזיסטענץ פון א סך קליינהענדלער זיי איהר 40-יעהריגער עקזיסטענץ.
מיט אכטונג
קומט מאסענווייז! | א גרופע קליינהענדלער.

Dr. med. Braun
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און וועגערישע קראנקהייטען און מענער שוואכע.
בעהאנדלונג מיט קווארץ-ליכט (האר-אויספאל)
23 פאלודניאווא 23
טעל. 40-26
נעהמט אן פון 9—11 און פון 5—8 נ.מיטאָג

Dr. med. J. Szmerłowski
צוריקגעקעהרט
אכושעריע און פרויען-קראנקהייטען
נעמט אָן פון 7—8 אָוונט.
פיעטריקאווער 17 — טעל. 13-7.

Dr. med. Ludwik Rapeport
P, Narutowicza 25 (דזשעלנא) Tel. 44-10
ספעציאליסט פאר נירען-, בלאז- און הארן-קראנקהייטען.

Dr. Różaner
ספעציאליסט פאר הויט-וועגערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע.
היילונג מיט קווארץ-שטראהלען און דיאטערמיע
Dzielna 9 (Narutowicza)
טעל. 28-36.
צוריקגעקעהרט
פון 8—10, 5—8. פרויען 4—8.
אנ'עקספערע ווארטע-זאאל פאר פרויען.

הילפס-פעראיין „תומכי אורחים" פאמארסקא 18
היינט א גאנצען טאג קען מען זיך פערשרייבען אנטייל צו נעמען
אין דינסטאג'דיגען אבצייכנונגס-טאג לטובת „תומכי אורחים"
אונטערשטיצט די אומזיסטע קוך! — יוגענד פערשרייבט אייך מאסענווייז!

אפגעשלאסען דעם צוטריט צו דער כותל המערבי.

אויפגעריסען א שראפנעל ביי מיליטערישע איבונגען
4 פערזאן דער׳הרג׳עט און 3 לייכט פערוואונדעט.

געשלאסען דעם צוטריט צו דער כותל המערבי.

ירושלים, 24. יולי (טעלעגר. דורך יט״א) פיל תמוזער, וואס געפונען זיך אין די ענגע געסלעך פון ירושלים, וועלכע פיהרען צו דער כותל המערבי האלטען ביים איינפאלען. צוליב דעם האט די רעגירונג באשלאסען צו שליסען דעם צוטריט צו דעם כותל המערבי פאר די מתפללים.

זינט הונדערטער יאהרען איז דאס, דאס ערשטע מאל, וואס די כותל המערבי ווערט אבגעשלאסען.

די וואהלונג פון נציב העליון ווערט איבערגעטראגען צוליב דער ערד-ציטערניש

ירושלים, 24. יולי (טעלעגר. דורך יט״א) צוליב דעם, וואס די געבײדע פון נציב העליון אויפ׳ן הר הזיתים איז שטארק בעשעדיגט געווארען פון דער ערד-ציטערניש, וועט דער נציב-העליון און דער רעגירונגס-אמט דערוויל זיך געפונען אין דער געבײדע פון ארדען פון הײליגען יאהאן.

דער נציב העליון, לארד פלומער ווערט דא ערווארט אין אנהויב אויגוסט. די בעהאוסט, האט דער נציב העליון איבערגעריסען זיין אורלויב, כדי אנצופיהרען מיט דער הילפס-אקציע פאר די געליטענע פון דער קאטאסטראפע.

די הכנסות פון יודישען נאציאנאל-פאנד איז מאנאט יוני.

ירושלים. (י. ט. א.) די הכנסות פון יודישען נאציאנאל-פאנד אין מאנאט יוני ה. י., האבען בעטראפען 23.089 פונט, אין משך פון די ערשטע 9 מאנאטען פון איצטיגען יאהר תרפ״ז 1927 האבען די הכנסות פון קרן-קימת - לישראל בעטראפען 187.971 פונט, לגבי 202.982 פונט אין זעלבען פעריאד פון פאריגען יאהר׳ די הכנסות זענען אלזא געפאלען אויף 15.011 פונט ד. ה. 7,4%.

די גרעסטע הכנסות אין מאנאט יוני זענען געקומען פון אמעריקא 9.258 פונט, ענגלאנד — 2.425 פונט, קאנאדא — 2.400 פונט, אלט-רומעניען 1358 פונט און פוילען (אויסער גאליציען) 1.087 פונט.

ראטמענער מאגען נישט זיין גלייכצייטיג קיין מיטגלידער פון די מאגיסטראטען.

אויף דער אנפראגע פון די וואיעוואדען, קאן דאס אינערן-מיניסטעריום ערקלערט, אז די מיטגלידער פון שטאט ראט, וואס ווערען בערופען צום מיט-גלידער פון מאגיסטראט, פערלירען דערמיט די ראטמאנען - מאנדאטען א.ז. אויף זייער ארט טרעטען אריין אנדערע קאנדידאטען אין שטאט-ראט.

אויפגעריסען א שראפנעל ביי מיליטערישע איבונגען.

4 פערזאן דער־הרג׳עט און 3 לייכט פערוואונדעט.

נאוא טארג, 24. יולי (פאט) אין צירק נעבען נאוי-טארג אין דעם מיליטערישען פערזאמלונג-פונקט איז פארגעקומען א שרעקליכע קאטאסטראפע, וואס האט געקאסט דאס לעבען פון 4 פערזאן.

אין דארף זענען פארגעקומען מיליטערישע איבונגען מיט שארפע קארטאטשען-קוילען. א „גוראל״ האט געפונען אין פעלד א שראפנעל, וועלכער האט נישט אויפגעריסען נאכ׳ן אויסשיסען. ער האט איהם ארײנגעבראכט אין דארף אריין. וואו ער האט אנגעהויבען ארום איהם צו מײסטערען. דער שראפנעל האט אויפגעריסען אויפ׳ן ארט, 3 פערזאן זענען שווער פערוואונדעט און דער־הרג׳עט 4 מענשען אויפ׳ן ...

דער גורל פון טריקאטאזש-שטרייק
וועט היינט דעצידירט ווערען.

(או) ווי בעוואוסט, איז צווישען די שטרייקענדע טריקאטאזש - ארבייטער געקומען צו א שפאלטונג צוליב דעם, פערשלעפטען שטרייק. איין גרופע וויל נישט מכבים זיין אויף די בעדינגונגען, פון די אונטערנעהמער און פאדערען דורכאויס פילע 25 פראצענט הוספה. א צווייטער טייל איז מסכים צוצוטרעטען צו דער ארבייט אויף א 19-פראצענטיגער הוספה פון מעגער און 11 פראצ. פאר פרויען. ווי מיר דערוויסען זיך, וועט מארגען די דאזיגע גרופע שיקען היינט א רעלעגאציע צו די אונטערנעהמער מכח צוטרעטען צו דער ארבייט.

300 בוי-ארבייטער בעשליסען צו פערשארפען דעם שטרייק דורך א גענעראל-שטרייק.
אמסטערדאמער פראפ. אינטערנאצ. וועט שטיצען די שטרייקענדע לאדזער בוי-ארבייטער.

(§) געלטען איז אין לאקאל פון קונא „אומפעריאל״ אבגעהאלטען געווארען א מיטינג פון די שטרייקענדע בוי-ארבייטער. אויפ׳ן מיטינג זענען געווען פערזאמעלט העכער 3000 פערזאן.

דער פערזאמלונג - מיטגליד פון די ראבאטניקעס פעראיין, ח׳ אשינסקי האט א רעפעראט. און וועלכען ער ער-קלערט, אז די בוי-ארבייטער, וואס זענען אנגעשלאסען אין צוויימען אמסטערדאמער פראפ. אינטערנאציאנאל וועלען דורך איהם געשטיצט ווערען און זייער שטרייק-אקציע.

עס ראטען נאך אויסגעזאגט פארשטעהער פון פערשידענע פראפ. פעראיינען איז עס געגעבען זור א שטורמישע דיס-קוסיע ארום דער פראגע וועגען פער-שארפען די שטרייק-אקציע.

צום סוף איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע צו פערשארפען דעם שטרייק צו וועגדען זיך צו דער צענטראלע און קראקא וועגן פראקלאמירען א גענעראל-שטרייק אין גאנצען לאנד, כדי דערמיט צו אונטערשטיצען די שטרייקענדע לאדזער בוי-ארבייטער און א רייהע אנדערע רעזאלוציעס.

בריף אויף די זומער-וואוינונגען
וועלען שוין יעצט גיך אנקומען.

(:) ביז איצט האבען די לעטניקעס געליטען פון׳ם מאנגעל און א יראגעטער פאסט-פערבינדונג מיט לאדז. די בריף וואס זענען געשיקט געווארען פון די זומער-וואוינונגען און צוריק פלעגען אנ-קומען צו די אדרעסאטען מיט א נ״ייס טאג פערשפעטונג. איצט ראט די פאסט-דירעקציע א פערשטערקטע צו בעשטימען אויף די מער-וואוינונג-ליניען ארום לאדז צוזאמען-ליגנע פאסט-אמטען, וואס וועט די לעט-ניקעס געבען די מעגליכקייט צו שטעהן און שנעללער פערבינדונג מיט לאדז.

א הונט צעריסען א יונגעל אויף טויט.

(:) אין א דארף הינטער פיעטריקאוו האט די משפ׳ פאסמוס א פראנישער פארפאל. דער פויער קובאלא האט גע-שיקט זיין 9-יעהריגען יונגעל צו זיין שכן וועגען עפעס א עניין.

דאס יונגעל האט אין הויז קיינעם נישט געפונען און ער האט גענומען זוכען דעם שכן אין סטאדאלע. פלוצ-לונג איז פון ווינקעל אפוירגעשפרינגען א גרויסער הונט און זיך געווארפען אויפ׳ן יונגעל.

דאס יונגעל איז אומגעפאלען אויף דער ערד און דער משוגער הונט האט זיך אין איהם איינגעביסען מיט די צייהן. אויף די שרעקליכע געשרייען פון׳ם יינגעל זענען זיך צוזאמענגעלאפען די פויערים פון דארף, וואס האבען מיט שטעקענס אבגעטריבען דעם הונד.

דאס יונגעל האט אבער בעקומען אזעלכע געפעהרליכע וואונדען, אז ער איז אין עטליכע שעה ארום געשטאר-בען.

אלעקסאנדערער רבי פאהרט קיין מאריענבאד.

(:) נעכטען איז אהער אנגעקומען דער אלעקסאנדערער רבי און דער בע-גלייטונג פון זיינע ברידער, הרב ר׳ יעקב פינחס און ר׳ אברהם. דער רב שטעהט אצינד בײ זיין מחותן ר׳ שמואל׳קע ביים נארמען, וואלצאנסקא 57. דינסטאג 3 נאכמיטאג וועט דער רבי און דער בע-גלייטונג פון זיינע מקורבים אפפאהרען קיין מאריענבאד.

ווער ווייסט?

דעם לעצטען דאנערשטאג איז אוועק-געגאנגען פון זיין היים און ביז היינט נישט צוריקגעקומען א 15-יעהריגער י. נ. נעל אגעשטין אין א גרויסען אצינעל. ווער עס ווייסט עפעס וועגען אוועקגעגאנ-גענעם ווערט געבעטען צו וויסען צו טאן דער פאמיליע וואלטערמאן קרוטקא (באלוט) 11.

וו ילסט דו אבהיטען די פרישקייט פון מערפער. געזונדע געדאנקען טראג — „בערסאן׳ס“ גומענע אבצאסען.

א פאסט-בעאמטער — א שפיאן.

ווילנא, 24. יולי (פפ.) די ווילנער פאליציי האט מיט אייניגע טעג צוריק ארעסטירט דעם פאסט-בעאמטען קאנדראטאוויטש, וועלכער האט זיך פערנומען מיט שפיאנאזש לטובת די סאוויעטען. א חוץ מיליטערישע ידיעות האט קאנדראטאוויטש אויך איבערגעשיקט די סאוויעטען מאטעריאלען וועגען דער פוילישער נעץ פון טעלעפאנען און טעלעגראף.

3 יודישע קרבנות בעת דער וויענער רעוואלוציע.

ווין. (יט״א) איינצעלנע יודישע מתים קרבנות פון דער וויענער רעוואלו-ציע זענען בעגראבען געווארען און איינ-צעלנע קברים אויפ׳ן יודישען בית-עולם. דאס זענען געווען צוויי צופעליגע נע-שאסענע סוחרים, וואס האבען נישט גע-האט קיין שום שייכות מיט׳ן אויפ-שטאנד.

אין מאסען קבר פון 57 הרוגים גע-פינט זיך נאר דער איינציגער יודישער קרבן עמיל קאפשטיין, וועלכער איז מיזמן הסכם פון זיין פאמיליע געלאזען געווא-רען אין מאסען-קבר, גאלבערג ווי עס האט איהם געמאכט א טהרה לויט׳ן יו-דישען דין ווי אויך די גאנצע יודישע קבורה-צערעמאניע. ער איז געווען מיט-גליד פון דער עסטרייכישער סאציאל-דעמאקראטיע.

וויענער אנטיסעמיטען רופען א פאגראם.

ווין (יט״א) די פראקוראטור האט קאנפיסקירט דעם „פאלקסקאמף“, העל-לער רופט אפען צו שחיטות און מאסען-נקמה אויף דער גאנצער יודישער בע-פעלקערונג. אויף די צוויטע אויפלאגע נאך דער קאנפיסקאציע איז פול מיט שנאה צו יודען און די מחברים רופען צו א מאסען-פאגראם. דערביי ווערט אויסגעטראכט א בלבול, אז די יודען גרייטען צו א נייע רעוואלוציע און וויל...

א קלוב פון יודישע ארטיסטען אין ליטעראטען איז ירושלים.

ירושלים. (יט״א) א גרופע יודישע ארטיסטען און שריפטשטעלער האבען פרועה צו עפענען אין ירושלים א קלוב, וואס זאל האבען דעם צוועק צו העראנצי-טערען די אלע וואס ארבייטען אויפ׳ן געביט פון קונסט און ליטעראטור.

וואס ווערט פערעכענט אלס דרוק-זאכען?
נייע פעראָרדנונג פון פאסט-מיניסטער וועגען איבערשיקען מיט דער פאסט דרוק-זאכען.

אין „דזיענניק אוסטאוו“ № 44 איז פערעפענטליכט א פעראָרדנונג פון פאסט-מיניסטער פון 5. אפריל וועגען איבערשיקען מיט דער פאסט דרוק-זאכען, וואס איז בעריימער געווארען פון דעם ביז איצטיגען אופן פון אי-בערשיקען דרוק-זאכען.

די דרוק-זאכען מוזען נישט ענטהאלטען קיין ש״ס צ.נאכען און ענדערונגען נאכ׳ן אפדרוקען זיי, וואס בעדייטען א אפענע אדער געהיימע קארעספאנדענץ צווישען אויפגעבער און אבנעמער. פאר נישט קיין דרוק ווערען גערעכענט: 1) ארגינאלען מיט גע׳כתימה׳טע וואתיות, אדער געשריבען אויף א שרייב-מאשין, 2) קאפיעס, וואס זענען געמאכט פון א קאפיר-פרעס צי דורך קאלקע (עס זענען אבער ערלויבט קאפיעס, וואס זענען געמאכט אויף א מעכאנישען אופן מיט א מיליאגראפ, צי קלאסטיל א. א.) קאפיעס, וואס זענען געמאכט מיט דער הילף פון א האנד-דרוק אפא-ראט.

בעמערקונג: אין דער קאנטעקסט, און וועלכער עס געפינען זיך דרוק-זאכען קען מען נישט צולעגען קיין לויפענדע אין פריוואטע קארעספאנדענץ ווי אויך פרעכען, וואו אין דעם פאל מוז עס אט געצאהלט ווערען לויט׳ן גארמאלען טאריף.

אויף דרוק-זאכען זענען נישט ער-לויבט פאלגענדע ענדערונגען און הוספות: א) ס׳איז נישט ערלויבט צו צישרייבען קיין סומעס צו מעלאנעישע אדער געדר.קטע חשבונות, קוויטענס, צאהל.נגס-אויפפארדערונגען א. א. ב) גע-דרוקטע בעקאנטמאכונגען, אנצייגען א. א. טארען נישט האבען קיין צוג-שריפט פון ווערטער אדער צופערן.

אינלענדישע דרוק-זאכען טארען נים וועגען מעהר פון 1 קילא, אויסלענדישע — אלערליי דרוק-זאכען קאנען נישט זיין גרעסער פון 45 צענטימעטער.

—0—

פון ספארט-לעבען.
די נעכטיגע פוסבאל-מעטשען פאר דער פוילישער מייסטערשאפט פון דער עקסטרא-ליגע.

טורין. (טעלעפאניש)

„ט. ה. ס.“ — „ל. ה. ס.“ (לאדז) (0:0) 0:1

קראקא. (טעלעפאניש)

„וויסלא“ — „טשארני“ (לעמבערג) (1:2) 2:3

ווארשא. (טעלעפאניש)

„ווארשאוויאנקא“ — „לעגיא“ (0:1) 1:2

קראקא. (טעלעפאניש)

„יוטרזשענקא“ — „ווארטא“ (פויזען) (1:1) 1:1

קאטאוויץ. (טעלעפאניש)

„I. פ. ה.“ — „חשמונאי“ (לעמבערג) (2:3) 3:9

„טוריסטען“ — „רוך“ (קאטאוויץ) (0:2) 1:4

„ל. ק. ס.“ — „שילא“ 2:2

„ל.ט.ס.ג.“ — „הכח“ 2:3

נאך נישט אויסגעשעפט אלע עמיגראציע-מעגליכקייטען אין די דרום-אמעריקאנישע לענדער.
וואוהין קאן מען אויסוואנדערן? — די הילף פון די פעראייניגטע יודישע עמיגראציע-געזעלשאפטען.

אין לעמבערג האט געווײלט דער סעקרעטאר פון די פעראייניגטע יודישע עמיגראציע-געזעלשאפטען (היאס, איקא און עמיגדירעקט) ה׳ עליאש טשעריקאווער פון בערלין. ווי בעקאנט, בעשעפ-טיגט זיך טשעריקאווער מיט די נויטי-גע פאגראם-מאטעריאלען, וועלכע וועל-לען צוגעשטעלט פאר דער פערסיידיגונג אין שווארצבארד-פראצעס.

אין א געשפרעך מיט א מיטארבייטער פון „מארגען“ האט ה׳ טשעריקאווער געגעבען א רייה וויכטיגע אינטערעסאנטע אינפארמאציעס.

ווי בעקאנט, האט ה׳ טשעריקאווער אנגעהויבען, זענען די פויערען פון די עמיגראציע-לענדער פערמאכט. טראדעסט-דעם זענען נאך נישט געווארען אויס-געשעפט אלע מעגליכקייטען פון עמי-גראציע אין די דרום - אמעריקאנישע לענדער, ווי אורוגוואי, ארגענטינא און בראזיליען פון איין זייט און אויסטראל-יען, קובא און מעקסיקא פון דער אנ-דערער זייט. אפער, כדי צו פאהרען קיין אויסטראליען, מעקסיקא און קובא דארף דער עמיגראנט קענען ענגליש און פערמעגען לכל הפחות 40 פונט, וואס מאכט כמעט אוממעגליך די אימיגראנד-רונג אין די דאזיגע לענדער.

אבער קיין ארגענטינא און אורוגוואי קאנען עמיגרירען בלויז פראדוקטיווע עלעמענטען, ווי למשל, קוואליפיצירטע לאנד- און שטאט-ארבייטער. פון ליבע-ראלע פראפעסיעס, ווי ביוראליסטען, הענדלער וכדומה קאן מען דארט קיין פרנסה נישט האבען. אמטסטען ווערען אבער אין יענע לענדער געזוכט בוי-ארבייטער.

דער „עמיגדירעקט“ האט אויף זיך גענומען די אויפגאבע צו פראדוקטיווי-רען די עמיגראנטען און זיי מאכען פאר ארבייט- און פערדינסט-פעהיג אין די דערמאנטע איינוואנדערונגס-לענדער. צו דעם צוועק האט ער בעגריגט ארבייטס-בעגינען פאר לאנדווירטשאפטליכער אויס-בילדונג אין פראנקרייך. אהין דארפען איצט געשיקט ווערען 100 חלוצים. דער-רונטער 50 פון פוילען, וואס וועלען זיך דארט אויסבילדען, כדי דאן צו קענען פערדינגען אין איינעם פון די איינוואנ-דערונגס-לענדער, אויב זיי וועלען נישט וועלען פאהרען קיין ארץ-ישראל.

אויסערדעם שטיצט דער עמיגדירעקט די עמיגראנטען, ער גיט זיי די נויטיגע אנווייזונגען, מאכט זיי מעגליך צו בעקו-מען הנחות-בילעטען, פערבינדעט זיי מיט די ענטשפרעכענדע אינסטיטוציעס אין די אימיגראציע - לענדער און כדומה. אין א רייה לענדער זענען אויך געשאפען געוואָרען ארבייטס - פערמיטלונגס - ביוראס, עמיגראנטען-היימען און שפראך-קורסען.

א זעהר בעדייטענדע ראלע אין דער איצט פערשטארקטער און פערברייטערטער ארבייט פון די פעראייניגטע יודי-שע עמיגראציע - געזעלשאפטען שפילט דאס אויפזוכען קרובים פון די עמיגראנ-טען. די עמיגראציע-געזעלשאפטען זוכען אויף, למשל, די אמעריקאנער קרובים פון א פוילישען ארימען יוד און דער אמעריקאנער גיט זיין קרוב אין פוילען אנ׳איינמאליגע גרעסערע סומע, כדי ער זאל זיך קענען שאפען אנ׳עקזיסטענץ און נישט דארפען יעדען חדש צו איהם ענקומען נאך א פאר דאלאר קצבה. דער דאזיגער אופן פון רעציפראקער הילף האט געפונען דעם נויטיגען אפקלאנג צווישען די אמעריקאנער יודען, וואס העלפען זייערע קרובים אויף דער גאנ-צער וועלט.

אויסער דער פראפאגאנדא-אקציע און אינפארמאציע-דינסט, וואס ווערט איצט ענגעפיהרט אינטענסיוו אין פערשידענע אימיגראציע-לענדער, טרעט איצט דער עמיגדירעקט צו איינצוריכטען א אינ-פארמאציע-ביורא אין ארץ-ישראל, כדי צו רעגולירען די פאלעסטינער רעעמי-גראציע.

———

לאָדזשער טאָגעבלאַט

דער רעדאקטאר נעמט-אָהן פון 6 ביז 7 אין אָוונט.
נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. pozt. 16 :אדרעס

טעלעפאָנען: פון רעדאקציע 57. אדמיניסטראציע 47.

דער מאנגעל אין דירות און אויסלענדישער קאפיטאל.

אין דער פרעסע האבען זיך לעצטענס בעוויזען ידיעות, אז א גרויסע בוי-פירמע פון אמעריקא האט פארגעלייגט פוילען א פלאן אויפצובויען אין לאנד איניגע צעהנדליג טויזענד הייזער. די בוי-פירמע שטעלט דערבײַ פאלגענדע בעדינגונגען: 1) אז די מאגיסטראטען זאלען אבגעבען פרײַע פלעצער צו בויען הייזער און 2) אז אין משך פון 28 יאהר זאל די געזעלשאפט האבען דאס רעכט איינצומאנען דירה-געלד בײַ די לאקאטארען. נאך דעם טערמין געהן איבער אלע בנינים אין רשות פון די מאגיסטראטען.

ביז איצט איז נאך נישט געלונגען פעסטצושטעלען צי די ידיעות שטימען מיט'ן אמת. אלענפאלס איז די דאזיגע פראגע זעהר ערנסט און אקטועל און קאן האבען א דעצידירענדע בעדייטונג פאר דער ווייטעריגער ענטוויקלונג פון ווירטשאפטליכען לעבען אין פוילען.

מיר מוזען זיך רעכענען מיט'ן פאקט, אז בײַ אונז אין לאנד זענען פאראן אנ'ערך פון 2 הונדערט טויזענד ארבייטסלאזע. די דאזיגע גרויסע ארמעע פון ארבייטסלאזע ליגט ווי א שווערע משא אויף דער מלוכה און אויף דער גאנצער בעפעלקערונג. דערבײַ דארף מען נישט פערגעסען, אז אין די רייהען פון די ארבייטסלאזע פערשטארקען זיך די קאמוניסטישע שטימונגען.

פון דער צווייטער זייט ווערט פערגרעסערט זיך פון טאג צו טאג דער דירות-מאנגעל אין לאנד. לויט די אויסרעכנונגען פון פאכמענער וואלט מען געדארפט בויען אין פוילען יעהרליך 140 טויזענד דירות, נעמענדיג אין אכט, וואס כמעט אין גאנצע 11 יאהר איז גארנישט געטאן געווארען אין פוילען אויף'ן געביט פון בוי-ארבייט. קומט אויס, אז מיר האבען א דירות-דעפיציט פון אנדערהאלבען מיליאן וואוינונגען.

די רעזולטאטען פון דעם דאזיגען מחסור אין דירות זענען שרעקליכע. די סטאטיסטיק ווייזט אן, אז 84 פראצענט פון אלע וואוינונגען אין לאנד בעשטעהען פון איינצעלנע צימערן, דירות צו צוויי צימערן זענען פאראן קוים 9 פראצענט.

לויט די דאזיגע אויסרעכנונגען מאכט אויס אויף יעדען צימער 5 נפשות ווי אזוי די היגיענישע בעדינגונגען און די מאראל זעהען אויס אין אזעלכע אומשטענדען איז זעהר לייכט זיך פארצושטעלען.

דער שטילשטאנד, וואס הערשט אין דער בוי-ארבייט רופט זיך אויך אב זעהר פאטאל אויף דער גאנצער בוי- און אייזען-אינדוסטריע אין לאנד. ווייל יעדער ארבייטער, וואס איז בעשעפטיגט דירעקט אין דער בוי-ארבייט איז גורם צו דער בעשעפטיגונג פון 10 אנדערע ארבייטער אין די צווייגען, וואס האבען א שייכות צו דער בוי-ארבייט.

די סיבות פון דאזיגען מצב אין דער בוי-ארבייט זענען קודם-כל די גרויסע שטייערן אויף די הייזער און בוי-מאטעריאלען, אבער די עיקר מניעה איז דאס וואס מיר האבען נישט קיין לאנג-טערמיניגע קרעדיטען, כדי צו בעפרידיגען די מינימאלע דירות בעדערפענישען וואלט מען געדארפט אויסגעבען יעהרליך 500 מיליאן זל. די דאזיגע סומע קאן באין-אופן נישט געשאפען ווערען דורך דעם אינערליכען קאפיטאל און נישט דורך דער מלוכה. אויסזיכטען אויף א לאנג טערמיניגע הלואה פון אויסלאנד זענען לעת-עתה גאנץ שוואכע.

דער איינציגער אויסוועג פון דער דאזיגער לאגע איז דעריבער נאר מעגליך, ווען מיר וועלען צוציהען אויסלענדיש קאפיטאל צו דער בוי-ארבייט אין לאנד. זעלבסטפערשטענדליך, אז דער דאזיגער קאפיטאל וועט נישט קומען, ווען ער וועט נישט האבען די פולשטענדיגע גאראנטיע אז ער איז זיכער מיט'ן קרן, און אז ער וועט ציהען געוויסע רווחים. ווי אזוי צו זיכער'ן דעם גרונד-קאפיטאל, וואס דארף ארײַנקומען פון אויסלאנד, האט שוין אנגעוויזען דער פראפ. קעמערער, בעת זיין בעזוך אין פוילען.

אין די דאזיגע אנווייזונגען ווערט געפאדערט, מצד דער רעגירונג מבטל צו מאכען אלע בעגרענצונגען, וואס זענען פערבונדען מיט דער בוי-ארבייט. די רעגירונג דארף אויך געבען א פערזיכערונג, אז זי וועט אפשטעלען איהר ביז-איצטיגע ענטאייגענונגס-פאליטיק.

נאר אנ'אקטיווע מיטהילף מצד דער רעגירונג אין זין פון ארויס פערלייכטערונגען בײַ דער בוי-ארבייט, קאן דערמעגליכען ארײַנצוברענגען אין לאנד אויסלענדישע קאפיטאלען, וואס וועלען מיטווירקען צו שאפען א ברייטע און פערצווייגטע בוי-בעוועגונג אין לאנד.

צ״ז.

שנעלער וואוקס פון דער יוד. בעפעלקערונג אין קאנאדע.

די יודען האבען אויפגעבויט די קאנאדישע גרויס-אינדוסטריע.—א יוד אדורכגעפיהרט די עלעקטריזאציע אין גאנץ קאנאדע. — אויסזיכטען פאר נייע יודישע איינוואנדערער.

(א בריף פון מאנטרעאל) — פון א. ריינווין.

דער ערשטער יולי איז קאנאדא'ס נאציאנאלער יום-טוב טאג, בעקאנט אלס „דאמיניאן דעי", וועלכער ווערט יעהרליך געפײַערט איבער'ן גאנצען לאנד פון ברעג צו ברעג — עס איז דער טאג, אין וועלכען עס ווערט געפײַערט די פעראייניגונג פון די בעזונדערע קאנאדער פראווינצען אין איין גרויסער „דאמיניאן" — א זאך וואס איז פארגעקומען דעם ערשטען יולי 1867.

דער היי-יאהריגער ערשטער יולי איז געפײַערט געווארען מיט מעהר פראכט און גלאנץ. עטליכע חדשים האט מען זיך געגרייט צום יום-טוב, ווייל היינט, דעם 1-טען יולי 1927 איז געוועזען דער 60-טער „דאמיניאן דעי", דער דימענט-יובילעי פון דער קאנפעדעראציע.

און דער פרעסע און אין די קאנאדער זשורנאלען, אויף פערזאמלונגען און אויף אנדערע טריבונעס ווערען געצויגען סך-הכל'ס וועגען דעם, וואס קאנאדא האט דערגרייכט אין די זעכציג יאהר פון קאנפעדעראציע, און די זעקס צעהנדליג יאהרען פון פעראייניגונג. דער אלגעמיינער יובילעאום-קאמיטעט האט שוין געזארגט, אז רעזולטאטן אבשאצונג געווען זאלען וועגען דער זאך צוזאמענגעשטעלט ווערען. אבער עס פעהלט אויך נישט: דער יודישער בײַטראג, וואס איז געגעבען געווארען קאנאדא און פערלויף פון די לעצטע זעכציג יאהר, זינט די בעזונדערע קאנאדער פראווינצען האבען זיך פעראייניגט.

שוין אין די ערשטע יאהרען פון קאנאדא'ס ענטשטעהען, צוערשט אונטער פראנקרייך און שפעטער אונטער ענגלאנד, האבען די קליינע צאהל פון קאנאדער יודען בײַגעטראגען זעהר פיל. און אויך אין די לעצטע זעכציג יאהר איז דער חשובער דור נישט אבגעשטאנען פון די אמאליגע יודישע פיאנערען, וועלכע האבען געהאלפען בויען די קאנאדער אינדוסטריען, שיף-ליניעס, טעלעגראף-פערבינדונגען און דאס גל.

די סטאטיסטיק ווייזט, אז אין יאהר 1811, פיר יאהר נאך דער קאנפעדעראציע, האט צו פערצייכענען אין גאנץ קאנאדע 1.115 יודען, אבער פופציג יאהר שפעטער, אין 1921, זענען שוין פערצייכענט געווארען 126,196 יודען אדער 1,44% פון דער גאנצער קאנאדער בעפעלקערונג. און איצט בײַם דימענט-יובילעי זענען אין קאנאדא פאראן ווענינסטענס 160.000 יודען.

און די דאזיגע יודישע מינאריטעט האט פיל בײַגעטראגען און טראגט צו קאנאדא'ס אויפבוי אויף יעדען געביט — קולטורעל ווי פאליטיש, סאציאלען ווי עקאנאמיש.

און א ריזיגע אינדוסטריען שפילען די יודען א גרויסע ראלע, און נישט נאר אין דער נאדעל-אינדוסטריע, נאר אויך אין יענע צווייגען, וועלכע ווערען געווענליך בעצייכענט אלס די שווערע אינדוסטריעס.

אזוי איז די גרעסטע קאנאדער טאבאק-פירמע אויסגעבויט געווארען פון'ם מאנטרעאלער יוד מארטימער דייוויס, וועמען פיל געדענקען נאך אלס דעם אייגענטימער פון א קליין טאבאק-געשעפט, פון וועלכער עס איז ענטשטאנען די גרויסע אימפעריאל טאבאקא קא. מיט איהר פיל אבטיילונגען, פאקטאריס האט ער קאנטראלירט די גאנצע אינדוסטריע פון דעם מין.

דער פערשטארבענער ציוניסטישער פרעזידענט קלארענס דע סאלא, און איצטער זיינע יורשים, ווי אויך די גרופע אנדערע יודען קאנטראלירען די וויכטיגסטע קאנאדישע אייזען-גיסערייען.

פונקט ווי דער ענגלישער ייד דער אלפרעד מאנד קאנטראלירט א גרויסע צאהל מינען אין קאנאדא.

אחוץ די גרויסע יודישע איינוואנדערונג בײַם אנהויב פון'ם צוואנציגסטען יאהר-הונדערט האט זיך דא אנגעהויבען, האט קאנאדא כמעט נישט געהאט קיין קליין-אינדוסטריע. היינט אבער איז עס א ריזיגע אינדוסטריע, און וועלכער עס ווערען בעשעפטיגט פיל טויזענטער ארבייטער.

„אלד טײַמערס", ווי מען רופט געוועהנליך אן די ערשטע יודישע אימיגראנטען, האבען געהאלפען בויען מזרח-קאנאדא, און ווען דער מערב האט אנגעהויבען קאלאניזירט צו ווערען, האבען זיי דארט בײַגעטראגען זייער טייל אלס פארמער און אויך אלס שטאדטישער עלעמענט.

אזא ווילטשיגער האפען-צענטער בײַם פאסיפישען ים, ווי וואנקואווער איז געבויט געווארען א דאנק יודישער ענערגיע, און ווען וואנקואווער איז געווארען א שטאט, איז איהר ערשטער פרעזידענט געווען דער יוד דוד אפענהיימער, וועלכער האט פיל געטאן פאר איהם, אז די שטאדט זאל ווערען דאס וואס זי איז.

די אלטע יודישע פיאנערען האבען געזוכט איינצופיהרען אין קאנאדא נייע אינדוסטריען, מאכען קאנאדא אינבאהענגיג עקאנאמיש, און פיל פון די דאזיגע פירמעס עקזיסטירען נאך ביז'ן היינטיגען טאג, ווערענדיג אנגעפיהרט פון זייערע אייניקלעך.

אין די פערציגער יאהרען פון'ם לעצטען יאהר-הונדערט איז אין'ם פערווארפענעם שטעטעל גאספע, אין דער פראווינץ קוויבעק, געגרינדעט געווארען אן אונטערנעהמונג צו עקספלואטירען די פיש-רײַכטימער בײַם אטלאנטישען ברעג און די דאזיגע פירמע עקזיסטירט נאך ביז'ן היינטיגען טאג — פערשטעהט זיך אויף א גרעסערען מאסשטאב.

נאך א בײַשפיל:

אין די זעכציגער יאהרען איז פון א יודישען עמיגראנט אין א קליין אנטאריער שטעטעל, געגרינדעט געווארען א גארבעריי, און די דאזיגע לעדער-פאבריק — אנגעפיהרט היינט צו טאג פון זיינע יורשים — גיט בעשעפטיגונג כמעט פאר א גאנץ שטעטעל, פאבריצירענדיג לעדער פאר'ן אינערליכען ווי פאר'ן אויסערליכען מארק.

עס איז געווען א יודישער אינזשעניער א יודישער אימיגראנט פון דייטשלאנד, דר. גיסמאנד מאהר, וועלכער איז אין קאנאדא געווארען דער פאטער פון הידרא-עלעקטריק אין לאנד, און א דאנק איהם ווערען איצט די קאנאדער וואסערען איבער'ן גאנצען לאנד פערוואנדעלט אין פראדוצירער פון עלעקטרישער קראפט און ליכט, א זאך וואס איז אזוי ווילטיג אינ'ם היינטיגען לעבען.

עס איז נישט כמעט קיין איין צווייג אין קאנאדא'ס אינדוסטריעלען און קאמערציעלען לעבען, וואו יודען זאלען נישט פערנעהמען א ווילטיגע פאזיציע, סיי אלס ארבייטס-געבער, סיי אלס פערמיטלער און סיי אלס ארבייטער. אבער אויך אין אנדערע געביטען האבען יודען ארויסגעדרונגען. עס זענען שוין היינט צו טאג פאראן אין קאנאדא א גרעסערע צאהל יודישע דאקטוירים, אדוואקאטען און אנדערע פראפעסיאנאלען, און הונדערטער יודישע סטודענטען פערנעהמען יעהרליך די קאנאדישע הויך-שולען.

פון א קליינער צאהל פון ארום טויזענד יודען בשעת קאנפעדעראציע, זענען די יודען געווארען אין לאנד א באדייטענדע גרופע, וועלכע וואלט זיכער געווען איינפלוסרייכער און בעדייטענדער ווען נישט די ספעציעלע קאנאדישע בעדינגונגען; ווען נישט די בעזונדערע געאגראפישע לאגע.

קאנאדא איז ריזיג גרויס און שטוח און מיט דער אויסנאהם פון דריי יודישע צענטערן — מאנטרעאל, טאראנטא און וויניפעג — וואוינען די איבעריגע קאנאדער יודען צוזייט און צושפרייט איבער צעהנדליגער טויזענדער מיילען. אונטער אזעלכע בעדינגונגען מוז זיין א געוויסע אבגעריסענקייט און דאס לאזט זיך שטארק פיהלען, אזוי פערמאגט נישט די יודישע קאנאדא קיין איין יודישע ארגאניזאציע, חוץ דער ציוניסטישער, ווייל עס איז שווער זיך צוזאמענצורעדען אדער אנצוהאלטען די פערבינדונגען ווען א קליינער פרוב ווערט שוין יא געמאכט ווי למשל, אין יאהר 1919, ווען עס איז געשאפען געווארען דער קאנאדיש יודישער קאנגרעס, איז ער שנעל אונטערגעגאנגען.

דאך בעמיהט מען זיך צו טון דאס בעסטע אונטער די אומשטענדען, און היינט בײַם 60-יעהריגען יובילעאום פון דער קאנפעדעראציע, פיהלט זיך דער גרעסטער טייל פון קאנאדער יודענטום אז עס האט דעם חוב ערפילט אי צו קאנאדא אי צו זיך.

אין קאנאדא'ס געשיכטע האבען די יודען ארויסגעשפילט א ווילטיגע ראלע און אין די דריי הויפט-שטעדט בליהט גוט-ארגאניזירט יודיש לעבען, וואס דארף און האט גוטע אויסזיכטען פאר דער צוקונפט.

ווייל קאנאדא מוז האבען מיליאנען איינוואנדערער, ווייל קאנאדא מוז פערלײַכטערען איהרע איינטריטס-טויערן. און ווען קאנאדא, געטריבען דורך די עקאנאמישע כחות, וועט לײַכטער מאכען איהרע אימיגראציע געזעצען. וועט קאנאדא אויך קאנען ווערען א גרעסערער מקום-מנוחה פאר יודען, וואס וועלען פונקט ווי די ערשטע אימיגראנטען העלפען שטיצען קאנאדא'ס צוקונפט.

דער 6-יעהריגער מלך.

(פעליעטאן)

ספעציעל פאר'ן „לאדזשער טאגעבלאט"

פון הערווארו.

קעניג פערדינאנד פון רומעניען איז געשטארבען אין סינאיא.

ער איז פערהעלטנישמעסיג יונג געשטארבען און קיינעם פעלט נישט איין דעם טויטען אויסצולאכען — ווען אויך נישט צו בעוויינען, — אמווייניגסטען מיר, יודען. מיר פערמיידען אפילו דעם געוועהנליכען שפרוך: „ברוך דיין האמת" און זאגען אפילו נישט: „ברוך הטוב והמטיב" — מיר לאזען די טויטע רוהען און זאגען העכסטענס: „ד' נתן וד' לקח" — נתם דערפאר, כדי דעם הימעל דאך א שטיקעל „פערדינסטעל" צו געבען...

* * *

דער פינף-יעהריגער פרינץ מיכאעל איז פראקלאמירט געווארען אלס קעניג פון די רומענער.

אט דא שטעלט זיך אפ א נארישער שמייכעל אויף די ליפען און מ'מוז האבען אייזערנע נערווען נישט אויסצופלאצען אין א קעלבערן געלעכטער. אט דא פערציהען זיך די אקסעל צום שוויגען...

עס איז די אלטע שפאנישע קייזער- און קעניג-זיטע, אז ווען דער מאנארך שטארבט, רופט דער „הויפצערעמאניען-מייסטער" אויס:

„דער קעניג איז טויט, זאל לעבען דער קעניג".

אין אנדערע ווערטער: „דער אלטער איז געשטארבען, דער נייער זאל לעבען".

קעניג מיכאעל איז היינט אלט פינף יאהר, א „פיאנטאק".

אין דער טעאריע קומט איהם שוין גאנצע הויזלעך..

די פראקטיק אבער פאדערט, אז ער זאל טראגען האלבע הויזלעך, ווייל ביי א „קינד" קען זיך טרעפען א מכשול...

בכלל האט דער קעניג פערדינאנד אליין אויך געמעגט טראגען „גאנצע" און דערפאר נאר געטראגען „האלבע", ווייל ביי די אויסטערלישע פערהעלטנישען אין רומעניען, וואו בראטיאנו איז דער טאן-אנגעבער, קוזא — דער פאשיסטישער דיקטאטאר, די ארמעע אונ-

עזר דער „השגחה" פון דער קעניגין מאריא — עכט וויזבעריש — קען זיך תמיד טרעפען אזוינס, וואס „גאנצע הויזען" קענען עס נישט דערטראגען...

אבער עס פרעגט זיך:

ווי איז דאס מעגליך, ווי איז די וועלט אזוי אומגעלומפערט נאריש, פערפיהרט, אז די בעסטע גענעראלען, דיפלאמאטען, פאליטיקער, בראטיאנו, קוזא און די אלע גרויסע וועלט-פאליטישע פיהרער פון רומעניען, א בעפעלקערונג פון זעכצעהן מיליאן, בהמות, חמורים, שאף, רינדער און חזירים — זאלען זיך איצט בייגען און בייגען, סאלוטירען און רעספעקטירען דעם פינף-יעהריגען „מאיעסטעט" אין גאנצע, אדער האלבע הויזלעך, ווייל „דער קעניג איז טויט, זאל לעבען דער קעניג"...

איהר בעוואונדערט דעם פערשריט פונ'ם צוואנציגסטען יאהרהונדערט? איהר קוועלט-איהר וועגען א פליה איבער'ן גרויסען אקעאן — איהר לאכט שוין פיר טויזענד יאהר איבער א פאלק, וואס האט זיך א „קאלב" געמאכט פון א פורין גאלד, איהם „גאט" אנגערופען און משונה געטאנצט ארום דעם קאלב-גאט...

פארדאן, מ'מוז אשר דעם דאזיגען פראצעס רעווידירען.

זיי, יענע, זיי זענען גאט-זוכער געווען, זיי האבען כאטש א לעבעדיגען גאלד-קעלבעל פערגעטערט.

די היינטיגע, די היינטיגע פערשריטלער, וועמען און וואס פערגעטערן זיי? א פינף-יעהריג קעלבעלע וואס אין דער טעאריע קומט איהם — —

איך האב עס שוין געזאגט.

* * *

זשעקי קאגאן — האט צו אכט יאהר דעם „בעטלער-פרינץ" געשפילט און דאס האט איהם אויפ'ן לײַוונט בערימט געמאכט.

זשעקי קאגאן איז א זעלטען קינד פון טאלאנט. אבער דערבײַ מעהר „פאיאצע", ווי קינסטלער.

דעם קעניג מיכאעל פעהלט נאך אי דער טאלאנט, אי די פאיאצעריי.

פאיאצעריי איז א געבורט-פעהלער, אדער א הימלישע בענטשונג.

די קונסט פון „פאיאצעריי" לערנען זיך קעניגען אויס שוין דערוואקסענע, מייסטען אבער פערבלײַבען זיי לעקיש זייער גאנץ לעבען. זיי זענען די ווערקצייג פון פארטייען און גרופען, פון אנ'אייגענעם ווילען — און האט עמיצער פון זיי אפילו יא א ווילען, דערשטיקט ער איהם און זיך.

קייזער, קעניגען, פירשטען זענען שאך-פיגורען, וואס ווערען געפיהרט פון קענער, אדער קליקע-הענד.

קייזער ווילהעלם, צאר ניקאלאי, קייזער קארל, זענען צוגרונד-געגאנגען דורך דעם ווילען פון פרעמדע — און וואס איז דער קעניג פון איטאליען היינט מעהר, ווי א וואקס-פיגור אין די הענד — און אונטער דער גנאד פון מוסאליני?...

אבער די וועלט "פראגרעסירט"...

מענשען פליהען אריבער ימים—דער צפון און דרום-פאל זענען דערגרייכט, די טעכניק בויט א פאסאזשיר-לופט-שיף, וואס זאל מיט פערציג ביז זעכציג מענשען אריבערפליהען דעם אקעאן, מ'האט שוין אויסגעפארשט די טיפקייט פון די ימים, דעם געוויכט פון דער מאמע-ערד אויפ'ן קווינט און אויפ'ן לויט, מענשען-פערזיכערונג, תחיית המתים, דעם לויף פונ'ם בליץ-וועג אויפ'ן מארס, די גאזען פון דער לבנה.

און אין איין רומעניען בוקען זיך מיליאנען מענשען פאר'ן פינף-יעהריגען מאיעסטעט — די גאנצע ארמעע שווערט געטרײַ צו בלײַבען דעם יונגעלע, וואס פרעגט, צי ער וועט זיך נאך קענען שפילען מיט זיינע צאצקעס.

גאנצע הויזען, האלבע הויזען דא טעאריע — דא פראקטיק..

יודישע ראבינער אין פראנקרייך אנהענגער פון פעלקער-בונד.

פאריז. (יט״א) אויף דער קאנפערענץ פון די יודישע ראבינער אין פראנקרייך, וואס איז די טעג פארגעקומען אין פאריז זיינען אנגענומען געווארען א רעזאלוציע וועגען דער בעציהונג פון די יודען צום פעלקער-בונד.

די פראנצויזישע ראבינער ווינשען דעם פעלקער-בונד אנ'אנאויפהערליכע ענטוויקלונג נישט נאר פאר וואוילזיין פון מלכות און פעלקער נאר אויך פאר אונטערשטיצען דאס יודענטום אינטערעסען. אונטערשטיצענדיג די מינדערהייטען און דעם יודישען נאציאנאלען היים אין ארץ ישראל ווערט ווייטער געזאגט אין דער רעזאלוציע, האט דער פעלקער-בונד דער ערשטער אויסגעדריקט די שטרעבונג צו די אידעאלען פון שלום און ברידערליכקייט, וואס זענען פראקלאמירט געווארען פאר דער גאנצער וועלט דורך די יודישע נביאים.

די פראנצויזישע יודען גלייך ווי די יודען אין אנדערע לענדער האפען, אז דער פעלקער-בונד וועט בעזייטיגען אלע שוועריגקייטען, וואס שטעהען איצט אויפ'ן וועג צום אלגעמיינעם שלום און צו דער ענטוואפנונג פון אלע פעלקער.

די קאנפערענץ פאדערט אויף די רבנים צו פאפולאריזירען צווישען דער יודישער בעפעלקערונג די אידעען פון שלום און סאציאלער גערעכטיגקייט וואס בילדען די גרונד-יסודות פון פעלקער-בונד.

די קאנפערענץ רעקאמענדירט די רבנים צו דאווענען אום ראש-השנה און יום-כפור, וואס זאלען זיין געווידמעט דעם פעלקער-בונד.

די קאנפערענץ פאדערט אויך אויף די יודען ארײַנצוטרעטען אין די פעלקער-בונד ליגעס און פערשידענע לענדער און פראפאגאנדירען זייערע אידעען.

זיג פון די אנטיסעמיטען אויפ'ן צוזאמענפאהר פון די דייטשע סטודענטען.

פאר א שפאלטונג אין דער דייטשער סטודענטענשאפט.

ווירצבורג. (יט״א) אין ווירצבורג איז איצט פערענדיגט געווארען דער היי-יעהריגער צוזאמענפאהר פון דער דייטשער סטודענטענשאפט.

אויפ'ן צוזאמענפאהר האט געוואונען דער נאציאנאליסטישער פליגעל, וועלכער האט דורכגעזעצט דעם פרינציפ, אז די דייטשע סטודענטישע ארגאניזאציעס קענען זיך פערבינדען נאר מיט אזעלכע אויסלענדישע דייטשע ארגאניזאציעס, וואס שטיצען זיך אויפ'ן ראסען-פרינציפ און נעמען נישט אן קיין יודען אלס מיטגלידער.

דורך דעם בעשלוס האבען זיך די דייטשע סטודענטישע ארגאניזאציעס געשטעלט אין אן אפענעם קאנפליקט מיט דעם דייטשען בילדונגס-מיניסטער דר. בעקער, וועלכער איז נישט מסכים מיט'ן ראסען-פרינציפ.

ווי מען ווערט געוואויר, האט זיך די לאגע נאך דער קאנפערענץ זעהר פערשארפט און די דייטשע סטודענטשאפט שטעהט פאר א שפאלטונג.

פרויען-הענדלער האָבען פערשפּרייט זייער נעץ אין פוילען.

דאָס דערצעהלט א פערפיהרטע לעמבערגער מעדעל, וואָס איז אנטלאָפען פון שיף.

לעמבערג. — אין לעמבערג האָבען פערשידענע פרויען-הענדלער לעצטענס געפונען א גינסטיגען געביט. אלע צאָל בעהויזט זיך א חברה-מאַן אין לעמבערגער יודישען קוואַרטאַל און פערפיהרט א יודיש מעדעל.

אין דער לעצטער צייט האָט ווידער פּאַסירט אַזאַ פאַל: מיט 5 חדשים צוריק איז פון בוענאָס איירעס בעקומען קיין לעמבערג א געוויסער לעאָן יעקב שטיינבערג. דאָ האָט ער זיך פאָרגעשטעלט פאַר א בעזיצער פון א גרויסען שיך-געשעפט אין ארגענטינא. געקומען איז ער — אזוי האָט ער דערצעהלט — זוכען א כלה, ווייל אין ארגענטינא איז נישטאָ קיין רעכטע"...

קיין נדן — האָט ער געפּ'נעט, זוכט ער נישט. נור דאָס מעדעל זאָל איהם געפעלען, דאַן וועט שוין אלעס זיין וואויל און פיין.

עס האָט נישט לאַנג געדויערט און א שדכן האָט צוזאַמענגעבראַכט א שדוך. ער האָט בעקענט שטיינבערג'ן מיט דער 23-יעהריגער יתומה גוסטא ר., וועלכע איז אויפגעצויגען געוואָרען ביי איהרע לעמבערגער קרובים. גרויסע קבצנים און דערפאַר איז דאָס מעדעל געווען גליקליך, וואָס עס האָט זיך איהר געטראָפען א שדוך, און דערצו אזא וואוילער שידוך...

באַלד איז אויך געשטעלט געוואָרען א חופה און דאָס פאָר-פאָלק איז אוועק אויף א חתונה-רייזע קיין פראַנקרייך.

פונ'ם וועג האָט די יתומה געשריבען א הצם זעהר גוטע בריף, ווי אזוי איהר מאַן פערגעטערט זי, ווי זי פיהלט זיך גליקליך און א. וו.

מיט עטליכע טעג צוריק קומט זי צוגעלויפען, ווי פון דער העלער הויט צוריק קיין לעמבערג. ווען זי איז אריינגעקומען אין דער וואוינונג, האָבען די קרובים נישט געקענט גלויבען די אייגענע אויגען.

אָבער זי האָט מיט טרעהרען אין די אויגען איבערגעגעבען א הארצרייסענדיגע געשיכטע.

איהר מאַן — האָט זי דערצעהלט — איז א פּשוט'ער פרויען-הענדלער. ער האָט זי געוואָלט קיין פראַנקרייך און זי גוט בעהאַנדעלט איינציג און אליין, כדי צו געווינען איהר צוטרוי. קוים אָבער האָבען זיי זיך געפונען אויפ'ן שיף, האָט זי בעמערקט, אז ער איז א פרויען-הענדלער. ער האָט זי נעמליך בעקענט מיט א פרוי, וועלכע האָט אויף איהר רחמנות בעקומען און דערצעהלט, אז איהר פערפיהרער איז א פרויען-הענדלער.

א פאָר מינוט פאַר'ן אָבגעהן פון שיף איז איהר געלונגען צו אנטלויפען. זי האָט ביי זיך געהאַט א ביסעל געלד. זי איז תיכף אוועק צום פוילישען קאָנסול, וועמען זי האָט דערצעהלט די גאַנצע מעשה. ער האָט איהר תיכף געגעבען א פּאַס, אזוי, אז זי האָט געקענט צוריק קומען א היים.

דער היצשלאַג.

פון וואַנען דער היצשלאַג נעהמט זיך און וואָס מען דאַרף טון געגען דעם.

צוליב די גרויסע היצען, וואָס הערשען די לעצטע וואָכען אין פוילען, זענען אין א רייהע שטעדט פאָרגעקומען פאַלען פון היצשלאַג, זאָגאַר מיט א שטערבליכען אויסגאַנג.

עס איז וויכטיג אונטערצושטרייכען, צו בעקענען זיך מיט דער דאָזיגער קראַנקהייט.

אין די לענדער, וואו ס'הערשען די טראָפּישע היצען, איז דער היצשלאַג א געוועהנליכע ערשיינונג. און אונזערע מקומות קומען פאָר אין די הייסע זומער-חדשים נאָר איינציגע פאַלען, פון וועלכע בערך א פינפטעל טייל ענדיגט זיך שטערבליך. די קראַנקהייט פאַנגט זיך אָן אומערוואַרטעט, א פּאַפּלעקסיע ווי א שלאַג-אַנפאַל, מיט סימנים פון פערלירען דאָס בעוואוסטזיין, קאָנוואולסיע, שרעקליכע אומרוהיגקייט, שטייגונג פון דער קערפּער-טעמפּעראַטור און הארץ-שוואַכקייט.

די דריי הויפּט-פאַקטאָרען, וואָס בעגינסטיגען דעם היצשלאַג, זענען 1) הויכע טעמפּעראַטור אין די גרענעצען פון 20 ביז 40 גראַד, 2) געשטיקטע לופט אהן א שים ווינטעלע, און 3) אנגעשטרענגטע פיזישע ארבייט. אויסער די דריי הויפּט-פאַקטאָרען דאַרפען נאָך געוועהנט ווערען אלס צושטאַנדען פון ערשעפּונג, ווי אויך כראָנישע קראַנקהייטען פון הארץ און אָטעם-אָרגאַנען. די אלע אויבענדערמאַנטע פאַקטאָרען ווירקען אויך גענענזייטיג אויף דער אויסאַרבייטונג און רעגולירונג פון וואַרימקייט אין קערפּער. ס'האָט דעריבער פיל צו זאָגען, אויף וויפיל דאָס שטאַרקע שוויצען און פרייע לייכטע בגדים לינדערן די איבערמיסיגע אנזאַמלונג פון וואַרימקייט אין ארגאַניזם. בכן, אין הסכם מיט די עקספּערימענטען אויך אויף די בעלי-חיים, נעמט מען אָן, אז די דירעקטע אורזאַך פון היצשלאַג און אפילו מיט א שטערבליכען אויסגאַנג דאַרף זיין די איבערהיצונג פון קערפּער. אנדערע פאָרשער, עקספּערטען, זאָגען ארויס א השערה, אז די דירעקטע סיבה פון היצשלאַג בעשטעהט אין דעם, וואָס פון בלוט ווערט אָפּגעצויגען די פליסיגקייט, דאָס בלוט ווערט פעטער און דעריבער זינקט דער בלוט-דריק אין די געפעסען, און דאָס זאָל זיין די דירעקטע אורזאַך פון אלע ערשיינונגען פון היצשלאַג. בכן מיינען די דאָזיגע פאָרשער, אז קודם-כל דאַרף מען אזא קראַנקען געבען טרינקען פיל פליסיגקייט.

פאַר דעם פּלוצלינגען אויסברוך פון היץ-שלאַג קומט געוועהנליך די בהדרגה'דיגע אָבשוואַכונג פון קערפּער; דער קראַנקער פיהלט זיך ערשעפּט, ער שלעפּט קוים די פיס, ער בעקומט זיך שווינדל, ווי א פערשלאָפענע פליג, ער פיהלט א שרעקליכען דורשט, א דרוקענדע וועהטאָג אין קאָפּ און נאָלדעם פרעגט אויס דער עצם היץ-שלאַג, וועלכער אויסערט זיך אין דער טרוקענהייט פון הויט און שום שפּורען פון שוויצען און אין קאָנוואולסיווע אַטאַקען מיט אנגעהויבענע אויפגערעגטקייט, ווי ביי א פּסיכישען קראַנקען.

אין גינסטיגע פאַלען קומט דער קראַנקער צו זיך שוין אויף מאָרגען, הגם נאָך אין פערלויף פון א וואָך צייט פיהלט זיך אן'אַלגעמיינע מידקייט, האַרץ-שטאַפּינג, לייכטקייט און דומפּע קאָפּשמערצען. איך האָב ידיעות פאַר היינטיגע וואָך פון 8 אזעלכע פאַלען אין ווילנא, פון וועלכע איך אליין האָב בעהאַנדעלט 3 פאַלען. קיין שטערבליכע אויסגאַנגען זענען נישט פאָרגעקומען.

6-יעהריגער קעניג איז רומעניען.

פאַרוואָס איז דער קרוינפּרינץ קאַרל דערוויילעמט געוואָרען פון רומעניען? — די ראָל פון דער רומענישער קעניגין. — די מעגליכקייט פון א בירגער-קריג אין רומעניען.

דער רומענישער קעניג קעניג פערדינאַנד, דער לעצטער פון דער האָהענצאָללערן-משפּחה, וועלכער האָט רעגירט איבער רומעניען 12 יאָהר איז געשטאָרבען. אין צוזאַמענהאַנג דערמיט ווערט אקטועל די פראַגע וועגען זיין נאָכפאָלגער. פאָרמעל איז אהנעגליך דער ענין ערלעדיגט.

מיט דעם געזעץ, האָט דער קעניג האָט איבערגעגעבען דעם 4 יאַנואַר 1926, ווערט אָנגענומען דאָס רעכט פון זיין עלטסטען זוהן קאַרל צו זיין דער טראָנפאָלגער. און דער זכות געהער צו זיין זעקס-יעהריגען בכור.

אָבער דערמיט איז נאָך די פראַגע נישט געלעזט. אמת, אז מ'האָט שוין אדורכגעפיהרט אלע פאָרמאַליטעטען צו דער קרוינונג פון קאַרל'ס עלטערען זוהן, ס'זיצט שוין א רעגענטען-ראַט, וואָס וועט איינפיהרען מיט דער מלוכה ביז דער „קליינער" קעניג וועט ווערען פולי־יעהריג. עס איז אָבער א גרויסע פראַגע, צו דער פרינץ קאַרל און זיינע אָנהענגער וועלען שטילשווייגענד לאָזען דעם רעגענטען-ראַט, וועלכער שטעהט פולשטענדיג אונטער דער השפּעה פון דער רומענישער קעניגין און דעם פרעמיער-מיניסטער בראַטיאַנו, איבערנעהמען די ממשלה אין רומעניען.

עס איז פאַר קיינעם קיין סוד נישט, אז מ'האָט דעם קרוינפּרינץ מעבר נחלה געווען נישט צוליב עפּיס ראָמאַנטישע אינטריגעס, ווי מ'האָט געוואָלט איינרעדען די וועלט, נאָר צוליב זיינע פּאָליטישע אנשויאונגען, וועלכע זענען געווען פּונקט אנטקעגען פאַר די פּאָליטיקער, און נעגען די בראַטיאַנו'ס אבסאָלוטיסטישע פּאָליטיק. די רומענישע קעניגין, וועלכע האָט געהאַט די גרעסטע השפּעה אויפ'ן קעניג, און פאַקטיש איז זי געווען די הערשערין פון רומעניען, האָט אויך א סך צוגעהאָלפען נישט צו דער לאָזען איהר זוהן קאַרל צו דער קרוין, ווייל אזוי ארום האָט זי די מעגליכקייט

(ענדע זעה זייט 6).

גאָלד, בלוט און פרויען.

א ראָמאַן פול מערקווירדיגע איבערלעבענישען און ליידענשאַפטען.

(70-טע פאָרזעצונג).

— איך וואָלט קיינמאָל נישט גערעכענט, אז איהר האָט פיינד — האָט עלווירא געזאָגט גאַנץ אומשולדיג. — ווער האָט דען עפּעס צו אייך? ווער קען דען זיין אייער פיינד.

— א מענש, וועלכער מיינט, אז ער שטעהט העכער פאַר דער גאַנצער וועלט. א מענש, וועלכער טראַכט זיך, אז ער איז אזוי זיכער, ווי דער הענקער פון טורעם פון טשעמני.

עלווירא איז רויט געוואָרען. זי מאַהנט דאָך יעצט אין טורעם פון טשעמני. זי האָט שוין אויך נישט דערהאַלטען קיין נאַכריכט, וואָס עס הערט זיך אין טורעם פון טשעמני.

— זייט איהר בעקאַנט מיט די איינוואוינער פון טורעם פון טשעמני? — האָט זי געפרעגט.

— איך בין דאָרט זעהר גוט בעקאַנט. איך בין דאָרט ערשט נישט לאַנג געוועזען און האָב גערעדט מיט'ן הענקער.

— מיט'ן הענקער אליין? — האָט עלווירא געפרעגט.

— געוויס! איך רעד נאָר מיט'ן הענקער אליין. איך וויס, דאָרט געפינט זיך נאָך איינער, וועלכער לערנט זיך ערשט דאָס האַנדווערק.

עלווירא איז רויט געוואָרען, ווי פייער, און אָנגעהויבען צו ציטערן. די אַלטע פרוי האָט עס בעמערקט.

— אין א קורצער צייט ארום וועלען בּיידע הענקער מאַהנען קיין בורדאָקס אויף דער חתונה — האָט טעמאַ ווייטער געזאָגט — זיי וועלען פערהייראַטען מיין מאַן מיט דער תליה.

עלווירא האָט נישט געקענט איינשטעהן. זי האָט געמוזט זיך אָנהאַלטען אין טיש, זי זאָל נישט אַרויספאַלען. די אַלטע פרוי האָט זיך אויפגעהויבען פון דער באַנק און איז צוגעלאָפען צו איהר, גלייך ווי זי וואָלט זי געוואָלט אונטערהאַלטען.

— עס טוט מיר זעהר לייד, וואָס איך האָב אייך געמאַכט טרויעריג — האָט זי געזאָגט צו עלווירא'ן שמייכלענדיג — וואָס זאָלען מיר טון! אויף דער וועלט פּאַסירען אזעלכע זאַכען, א שטאָלצער גראָף — ווערט א הענקער און א שטאָלצער גראָף מוז פאָלגען, וואָס א מערדער הייסט איהם טון. אזוי פיהרט זיך שוין די וועלט. גוטע נאַכט, גנעדיגע פרײַליין! מיר וועלען זיך נאָך ווידערזעהן. יעצט מוז איך געהן. איך האָב נישט פיל צייט.

זי האָט זיך פערבויגט און איז ארויסגעגאַנגען פון צימער. דער ווירט האָט געזעהן, ווי די דאָזיגע צוויי פרויען, וועלכע דאַרפען זיין ווייט איינע פון דער אנדערער, וועלכע קענען, דאַכט זיך, גאַרנישט קומען אין בעריהרונג איינע מיט דער אנדערער, שטעהען יעצט נאָהענט איינע נעבען דער אנדערער און רעדען זיך אזוי פריינדליך, אזוי שוועסטערליך און אזוי פערטרויליך, גלייך ווי זיי וואָלטען זיך געקענט פון קינדהייט אָן. דאָס איז איהם נישט געפעלען און ער האָט זיך ענטשלאָסען נאַכצופאָרשען, ווער זיי זענען און ווי זיי קומען איינע צו דער אנדערער.

ווען טעמאַ איז ענדליך ארויסגעגאַנגען, איז עלווירא געבליבען זיצען, ווי פערשטיינערט. איהר קאַמער-מעדעל איז געקומען און האָט זי אויסגעפיהרט אין צימער, וואָס דער ווירט האָט פאַר זיי אָנגעגרייט. עלווירא איז געפאַלען אויף איהר בעט און אָנגעהויבען וויינען. זי האָט אָנגעהויבען צו פערשטעהן, אז טעמאַ שפּילט דאָ א טרויעריגע ראָלע אין איהר שיקזאַל, אז זי ווייס עפּעס, אז זי וויל זי פלאָגען און מאַטערן.

— וואָס איז מיט דער דאָזיגער פרוי? וואָס האָט זי צו מיר? — האָט עלווירא געוויינט — פאַרוואָס האָט זי מיר דערצעהלט, אז מען דאַרף אויפהענגען אייגענס? האָט זי דען נישט געגעבען גענוג דייטליך מיר צו פערשטעהן, אז ארטור דאַרף קומען מיט'ן הענקער קיין בורדאָקס? האָט זי עס געטאָן אומזיסט, כדי מיך צו קרענקען און צו פּייניגען מיך? ווען ארטור וועט איינמאָל שטעהן אויפ'ן שאַפאָט מיט'ן הענקער גלייך, איז אלץ פערלוירען? איך מוז מיך איילען.

זי איז אויפגעשפּרונגען, איז ארויסגעגאַנגען אין דרויסען און האָט זיך ארומגעקוקט. נאַכט. פינסטערע נאַכט האָט ארום אלץ בעדעקט. זי האָט מורא געהאַט צו פאָהרען בײַנאַכט.

זי איז צוריקגעגאַנגען אין איהר צימער און איז איבערגעזעסען די גאַנצע נאַכט ביז'ן ווייסען טאָג. דאַן האָט זי געהייסען אויפוועקען דעם קוטשער און איהם געהייסען פאָהרען וואָס שנעלער.

דעם אנדערען טאָג פאַרנאַכט זענען זיי אָנגעקומען אין שטעטעל ראוזעני. דער קוטשער איז פערפאָהרען אין א גאַסט-הויז, אויף וועלכען עס איז געהאַנגען א שילד מיט גרויסע, גאָלדענע בוכשטאַבען „צום גאָלדענעם רינג". דאָס גאַסט-הויז איז געווען א ביסעל ווייט פון שטעטעל. עלווירא אָבער האָט עס נישט געוואוסט. זי האָט נאָר אזוי פיל געוואוסט, אז מאָרגען 10 אזייגער אינדערפריה וועט זי קומען אין דאָרף טשעמני. פון דאָרט וועט זי געהן צופוס אין טורעם פון טשעמני און וועט בעפרייען איהר געליבטען.

אזוי ווי זי איז אזוי געזעסען און געטראַכט, ווי נאָר זי וועט קומען צו ארטור'ן און ווי זי וועט איהם איבערגעבען דעם קייזער'ס בעגנעדיגונג, איז א נידעריגער מאַן מיט שוואַרצע האָר אַריינגעקומען צו איהר אין צימער. עלווירא האָט איהם באַלד דערקענט. דאָס איז דער זעלבער מאַן, וועלכער איז געזעסען ביי איהר אין בורדאָקס.

דער מאַן איז צוגעקומען צו איהר, האָט זיך גאַנץ העפליך פערנויגט און האָט איהר געזאָגט:

— א, גנעדיגע פרײַליין! איהר האָט מיר נישט ריכטיג געזאָגט ווען איהר פאָהרט ארויס פון בורדאָקס. איך בין נישט שולדיג, וואָס איך האָב אייך נישט געבראַכט דעם בריף פינקטליך צו דער רעכטער צייט. איך האָב געהאַט א שטרענגען בעפעהל איך זאָל אייך איבערגעבען דעם בריף נאָר דאַן, ווען איהר וועט זיך געפינען אין אייער קאַרעטע פאַר'ן אַוועקפאָהרען.

עס איז געווען זעהר א וויכטיגער בריף פאַר אייך. איך האָב אָבער נישט געקענט העלפען זיך. איך האָב געוואַרט אויף אייך דעם גאַנצען טאָג. איהר זענט נישט ארויסגעקומען.

עלווירא'ן איז דער מאַן אויסגעקומען עפּעס מאָדנע. עס איז איהר נישט געפעלען געוואָרען זיינע דיקע רעדעליך, מיט זיינע געהיימנישען און מיט זיין פאָרט רעדען. זי האָט אָבער נישט געוואָלט ווייזען, אז זי איז נישט צופרידען מיט זיין בעקאַנטשאַפט און האָט געזאָגט:

— איך האָב אייך נישט געקענט, איך האָב ווירקליך געדאַרפט פאָהרען דעם מאָרגען, ווען איך האָב אייך געזאָגט. מיין אנקל איז אָבער קראַנק געוואָרען און איך האָב נישט געקענט פאָהרען דעם מאָרגען, אלעמאָהלס, ווען איהר האָט אזוי וויכטיגע נאַכריכט פאַר מיר, קענט איהר דאָך מיר יעצט מיטטיילען, אָבער איהר קענט מיר געבען דעם בריף.

— איהר זענט פּונקטליך געראַכט, גנעדיגע פרײַליין! איך זאָל געוואוסט, אז מיר וועלען זיך דאָ טרעפען, וואָלט איך געוויס געבראַכט דעם בריף אהער. איך האָב אָבער דאָך נישט געוואוסט און איך האָב נישט דעם בריף ביי מיר. אלזאָ, וואוהין פאָהרט איהר, גנעדיגע פרײַליין?

— איך פאָהר צו מיין מוטער אין שלאָס טשעמני.

(פאָרזעצונג קומט)

די לעבענס-געשיכטע פונ'ם רב, דער זוהן פון בראַנזווילער גר-צדק

דערצעהלט פון זיין רבי'ן דער ראש-ישיבה פון „תפארת-ירושלים". די אנדערע 2 זוהן פונ'ם גר-צדק האָבען געדינט אין יודישען לעגיאָן און וואוינען איצט אין ארץ-ישראל.

מיט אנ'ערך צוויי וואָכען צוריק האָבען מיר געבראַכט די אינטערעסאַנטע לעבענס-געשיכטע פונ'ם בראַנזווילער גר-צדק, וואָס האָט א זוהן א בעקאַנטען רב אין אמעריקא. איצט דערצעהלט דער רב יחזקאל מאַסענזאָהן, דער ראש-ישיבה פון „תפארת ירושלים" און דער רב און גייסטיגער פאָטער פונ'ם בראַנזווילער גר-צדק'ס זוהן אין ניו-יאָרקער „טאָג" אינטערעסאַנטע פּרטים פונ'ם לעבען פון אָט דעם יונגען רב, דעם גר-צדק'ס זוהן.

דער יונגער רב, בן גר-צדק, דערצעהלט ר' יחזקאל מאַסענזאָהן, איז מיינער א תלמיד מובהק. זיינע ערשטע ידיעות אין תנ"ך און גמרא האָט ער בעקומען ביי מיר, ווען איך בין געווען דער מנהל און ראש-הישיבה אין דער בראַנזווילער ישיבת ר' חיים בערלין.

איך וועל קיינמאָל נישט פערגעסען דעם מאָדנעם איינדרוק, וואָס עס האָט אויף מיר געמאַכט דער בעזוך פון דעם גר צדק מיט זיין קליינעם זוהן, דער איצטיגער רב, מיט נאָך צוויי קלענערע יונגלעך, ביי מיר אין דער ישיבה.

איך האָב דערזעהן פאַר מיר א פּאַרק-געבויטען, הויכען מאַן, וועלכער רעדט זיך אין דער רוסישער שפּראַך און דערצעהלט מיר, אז ער איז א ר. זאָגט מיר זיין נאָמען און דערצעהלט מיר זיין לעבענס-געשיכטע. וועגען זיין אָפּשטאַמונג און הויכען ראַנג אין דער רוסישער אַרמעע. און וועגען זיינע חלומות, אז ער זאָל זיך מגייר זיין, ווייל זיין נשמה שטאַמט פון יודען. ער איז צוערשט אנטלאָפען קיין ארץ-ישראל חתונה געהאַט מיט א יודישע טאָכטער און נאָכהער געקומען קיין אמעריקא.

ער האָט פון מיר פערלאַנגט, איך זאָל זיינע 3 זוהן אריינעהמען אין דער ישיבה. איך האָב גערופען זיין מערלאַנג באַלד „רפאל". די צוויי קלענערע קינדער האָב איך אריינגעגעבען אין די קלענערע קלאַסען, אָבער וועגען דעם עלטערען זוהן איז מיר געווען שווער צו ענטשיידען וואָס מיט איהם צו טון.

לויט'ן אויסזעהען איז ער געווען בעראָטען אין זיין פאָטער: א פעסטער, שטאַרקער בחור מיט ברייטע פּלייצעס, אָבער מיט גאָר ווייניג ידיעות אין תורה. ער האָט עפּעס געלערנט א שטיקעל חומש מיט רש"י, וואָס דאָס ווערט געלערנט אין די קלענערע קלאַסען אין דער ישיבה, וועלכע זענען פאַר אזא בחור נישט פּאַסענד און נישט געצאַמט, און איז אויך א שטערונג פאַר די אנדערע תלמידים.

איך ערקלער דאָס דעם פאָטער. בעט ער זיך אין זיין רוסישער אויסשפּראַך, איך זאָל געפינען עפּעס אנ'עצה. ווייל זיין זוהן מוז זיין א תלמיד-חכם (וועגען רבנות האָט ער מיט מיר נאָך דעמאָלסט נישט געוואָגט צו רעדען).

מילא, איך האָב קיין ברירה נישט געהאַט, ווייל אָנזאָגען איז מיר געווען שווער. איך האָב דעם בחור אריינגענומען אין דעם העכסטען קלאַס פון דער ישיבה. וואו איך האָב אליין געזאָגט דעם שיעור, וועלכער איז בעשטאַנען פון פינף בלאַט גמרא מיט תוספות און מפרשים וועכענטליך און אנדערע יודישע למודים.

איך האָב איהם מפרש-געווען פרייוואַט אויסצוהעלפען. נאָר מיט דער בעדינגונג, אז ער מוז זיך אליין גוט אנשטרענגען נאָכצוהאַלטען כאָטש עטוואָס פון די למודים פון קלאַס.

דער פאָטער האָט אזוי געטאַנצט פאַר שמחה און האָט מיר אויסגעדריקט א הארציגען „ספּאַסיבאָ" (דאַנק).

דער בחור האָט זיך גענומען צום לערנען מיט אזא חשק, אז ער האָט געמאַכט זיין לעבען אין די הייליגע גרויסע ישיבות, ער האָט געלערנט טאָג און נאַכט. וועמען ער האָט נאָר געזעהן, פלעגט ער פרעגען עפּעס אין לערנען, ער האָט זיך נישט נאָר נישט געשעהמט צו פרעגען ביי די קלענערע תלמידים פון קלאַס, נאָר ער האָט זיי מיט זיין פיזישער קראַפט פון זיינע הענד, געצוואונגען זיי זאָלען מיט איהם פריער איבערלערנען דעם שיעור און נאָכהער מיט איהם איבער'חזר'ן דאָס, וואָס מען האָט אָפּגעלערנט.

און ביים שיעור גופא פלעגט ער אויסהערען מיט גרויס אויפמערקזאַמקייט יעדעס וואָרט. ער האָט מיך פערמאַטערט מיט זיינע קשיות. ער פלעגט נישט דורכלאָזען די קלענסטע קלייניגקייט, ווען עס איז איהם עפּעס נישט געווען קלאָר.

ווען ער האָט געענדיגט די ענגלישע עלעמענטער שולע און איז אויך איבערגעגאַנגען אין דער ישיבת ר' יצחק אלחנן, פלעגט ער אמאָל קומען אין דער בראַנזווילער ישיבה יעדען לערנען עטליכע שעה. פערהאַרעוועט טראַמוואי פלעגט ער מיטנעהמען א גמרא און געשמאַק זיצען און לערנען און האַנגען, פּונקט ווי אין דער ישיבה.

ער פלעגט קומען צו מיר אין שבת און יעדער פרייער צייט און מיט מיר רעדען אין תורה אין וועלטליכע למודים.

טאָמער האָט ער געפונען אין ענגלישע ביכער עפּיס א וואָרט, וואָס איז נישט גינסטיג געווען פאַר יודען און יודישקייט, איז ער בעקומען לויפען צו מיר א ענטשיידענדער כעס אויף דעם מחבר פון ביך. איך האָב געגעבען די ריכטיגע ערקלערונגען לויט דעם יודישען שטאַנדפונקט.

אזוי האָט ער אכל געטון, ווען ער האָט געלערנט די געשיכטע פון די עלטע פעלקער און ער האָט געלעזען ווע־

(ענדע זעה זייט 6)

לאדזשער כראניק.

מיטלען צו בעקעמפען דעם יקרות.

(ב) ווי מיר דערוויסען זיך, וועט דער היגער וואיעוואדע בעאויפטראגען דעם רעגירונגס-קאמיסאריאט פאר-צושטעלען די פרייזען פון די ארטיקלען פון ערשטען געברויך.

ס'וועלען געשאפען ווערען ספעציעלע קאמיסיעס, און וועלכע ס'וועלען זיין פערטרעטען גלייך אויף גלייך פארשטייער פון די סוחרים און פון די קאנסו-מענטען, וועלכע וועלען בעשטימען די פרייזען פון אלע פראדוקטען. א חוץ דעם וועט געשאפען ווערען א קאמיסיע, וואס וועט אבענדערען די פרייזען, ווען די לאגע אויפ'ן מארק וועט זיך ענדערן.

די פרייזען, וואס וועלען ארויסגעגעבען ווערען דורך דער קאמיסיע וועלען זיין פערפליכטענד פאר אלע סוחרים, און ווער עס וועט נעמען אויבער'ן פרייז וועט זעהר שטרענג בעשטראפט ווערען.

דער נעכטיגער שלאגס-רעגען אנגעמאכט גרויסע היזקות.

(א.) נעכטען פארטאגס האט זיך אראבגעלאזען א שרעקליכער שלאגס-רעגען, וואס איז בעגלייט געווארען מיט שטארקע דונערן און בליצען. אין די נידעריגע גאסען, בעזונדערס אין די פאר-שטאט האט וואסער זיך ארייבגע-גאסען אין די וואוינונגען און אנגעמאכט גרויסע היזקות.

טעקסטיל-ארבייטער אונצופרידן מיט'ן ארביטראזש-אפמאך.

די פראגע וועגען קינדיגען דעם אפמאך וועט דעצידירט ווערען אין די נאהענטסטע טעג.

(ב) אין לאקאל פון די קלאסען-פער-איינען איז נעכטען פארגעקומען א זי-צונג פון דער הויפט-פערוואלטונג פון טעקסטיל-פעראיינען. אין דער בעראט-טונג האבען אנטייל גענומען פארשטיי-ער פון די טעקסטיל-ארגאניזאציעס אין משענסטאכאוו, ביעלסק, אנדזשעיאוו, טאמאשאוו, זגערזש, פאביאניץ א.א. די קאנפערענץ איז געווען געווידמעט דער פראגע פון אנטערנעמען א גע-לוין-אקציע אין דער טעקסטיל-אינדוס-טריע.

דער הויפט-רעפערענט ח' וואלטשאק האט אנגעוויזען אז אין דער לעצטער צייט איז די קאניונקטור אין דער טעק-סטיל-אינדוסטריע זעהר א גוטע. אבער דער לוין פון די ארבייטער האט זיך זינט דער ארביטראזש-הוספה, בע-רעכענט פערקלענערט צוליב דעם בסדר וואקסענדען יוקרות. ער האט זיך ארויס-געזאגט פאר קינדיגען די ביז-אהעריגע אפמאכען מיט די אינדוסטריעלער און ארויסשטעלען לוין-פארדערונגען.

אנדערע רעדנער האבען פערטיידיגט דעם שטאנדפונקט, אז דאס רוב ארבייטער איז נישט געהעריג ארגאניזירט, צוליב דעם און אפשר נישט גינציג צו קינדיגען די אפמאכען נאך פאר כל אונטערנעמען אן אויפקלערונגס-ארבייט צווישען די טעקסטיל-ארבייטער, אז זיי זאלען אין פאל פון א שטרייק זיין סאלידאריש.

פון די בעריכטען פון די פראווינציעלע פארשטעהער איז צו זעהן, אז די ארבייטער אין פערשיעדענע שטעט זע-נען אונצופרידען מיט'ן רעזולטאט פון לעצטען ארביטראזש.

צוליב דעם איז בעשלאסען געווארען צו שאפען אן אויפקלערונגס-קאמיטעט וואס זאל אין די נאהענטסטע טעג צו-נעמען א רעפערענדום שטעלען אין דער פראגע.

צום סוף איז בעשלאסען געווארען אין מאי 1928 צונויפרופען א טעקסטיל-קאנגרעס אין פוילען פרי צו בעהאנדלען די לאגע פון די טעקסטיל-ארבייטער און אלע לאגערער און דער גאנצער וועלט.

דער 15-טער ציוניסטישער קאנגרעס און די פראבלעמען פון ארץ-ישראל-אויפבוי.

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, ארדענט אין די ציוניסטישע ארגאני-זאציע מיטוואך, דעם 27 ה. ח. אין פיל-הארמאניע-זאל א גרויסען מיטינג גע-ווידמעט דעם ציוניסטישען קאנגרעס און די פראבלעמען פון ארץ ישראל-אויפבוי.

עס איז צו ערווארטען, אז דער מי-טינג וועט צייטיגען א צאהלרייכער פובלי-קום פון אלע ציוניסטישע און נאציאנאלע קרייזען בעזונדערס צוליב דער בע-טייליגונג פון די אנגעזעהענסטע ציוניסטי-שע פערזענליכקייטען: דעם פארזיצענ-דער פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין פוילען, ה' לעווינסאן, סיים-דעפוטאט ד"ר ראזענבלאט און דעם בעקאנ-טען ציוניסטישען טוער און שרייבער שטעטלער ד"ר ס. הינדעס פון ווארשא, וועלכער איז, ווי בעוואוסט, ערשט נאך לאנג צוריקגעקומען פון זיין ערפאלגרייכער רייזע איבער דרום-אפריקא צו זא-מען מיט'ן פרעזידענט פון דער ציוניס-טישער עקזעקוטיווע, ה' נחום סאקא-לאוו.

נויט און פערצווייפלונג פון א יודישען שוסטער אויף פייפער'ס-גאס.

אויף פייפער'ס גאס, דער וואוינעל פ.ן טרויעריג - בערוהמטע אויסגעהונגערטע און „פרעהליכע" פארשטייער פון דער אונטערוועלט, וועמען מען צו הערען-לען פון גרוילנע מעשיות-פראגעניעס פון ארויסטייען, דחקות און פראכט-הייזער מכל המינים.

דא האבען מיר פאר זיך א בילד פון א טראגישער לעבען אויף דער „פרעהלי-כער" פייפער'ס גאס:

לייב פרישעוואנסקי, א יוד פון ארום 50 יאהר, א שוסטער מיט א פרוי און דריי קינדער, אויגם קלענער פאר'ם צוויי-טען, איז געווען איינגעדינגען פאר 6 זלאטים א וואך אין דעם עובען שטיבעל פון טוביה טרעגער אויף פייפער גאס 18. ווי לאנג דער סופ-לאקאטאר האט געהאט צו ארבייטען ביי זיין שוסטערעי האט ער רעגולער בעצאהלט דאס דירה געלד דעם טרעגער און — מען האט זיך געמאטערט אין נישט וועניג דחקות און נוים געליטען. דער שוסטער איז אבער געבליבען אהן ארבייט זינט מעה-רערע וואכען און ער האט מיט נויט-שוויים קוים צונויפגעקליבען 4 זלאטים א וואך. דער בעל-הבית פון דער דירה איז געווען אונצופרידען מיט'ן גייען מקויף פון דירה-געלד וואס עס גיט איהם דער סופלאקאטאר בעשעדיגענדע. דער טרעגער האט דערנעבען גע.. מען זאל ראזנירען דעם סופלאקאטאר מיט זיין פרוי און קינדער. אויסער די אגאוויפ-העריליכע זידלערייען און מחלוקות איז דער סופלאקאטאר מיט דעם ווייב און די קינדער מכבד געווען מיט קלעפ, מיט פיין. מ'האט זיך געווארפען אין ת קעס ארויין מיט, שטעקענס, די ווערק-שטעל איז צושמערט געווארען א.א.וו.

זינט 5 וואכען וואלגערט זיך די שוס-טער-פאמיליע אין דער תלמוד-תורה אויף פייפער-גאס. דער יוד איז פ.ן הונ-גער און קעלט שוין געשוואלען געווא-רען, די קינדער זענען מסוכן קראנק און ס'איז פון ערגיץ נישטא קיין הילף צו די צרות. די ווענדונגען און דער קהלה טרעפען זיך אויגען און אויף שווער-ריגקייטען מחמת — די דאזיגע זע-נען ארויסגעפאהרען אביסעל קיין אויס-לאנד, אביסעל אין די סאר-ערטער פ.ן פוילען, טרי זיך אויסצוהען פון דער שווערער פראגע למובת... הכלל.

אנ'אויסטערליש געשעהעניש.

א קינד, וואס איז ביז 6 יאהר געווען פריש און געזונד הויבט פלוצלינג אן קריכען אויף אלע פיר און טריטשעט ווי א חיה.

(§) מיט עטליכע טעג צוריק איז גע-קומען קיין לאדז פון זדונסקא-וואליא די פרוי פון א פערמעגליכען יודישען בירגער ליפמאן מיט א 7-יעהריג קינד, וואס איז ביז סוף 6. לעבענס-יאהר געווען פולשטענדיג נארמאל און געזונד איז פלוצלינג אנגעהויבען צו קריכען אויף אלע פיער, פערלירען ס'לשון און גיט ארויס פון זיך משונה'דיגע קולות ווי א חיה.

דאס דאזיגע פאטאלאגישע בעשעפעניש איז א רעטעניש פאר די גרעסטע לאדזשער דאקטוירים, וואס האבען גע-זעה'ט דער פרוי אבגעגעבען דאס קינד און א פריוואטער קליניק, וואוהין עס קומען טעגליך צוזאמען דאקטוירים וואס פארשען דעם דאזיגען מענטשען.

מעסער-שטעכער זיך פערבאריקאדירט אין א וואוינונג

און בעווארפען פאליציי מיט שטיינער.

(§) נעכטען נאכמיטאג איז אין הויז אויף פרושינסקי-גאס 32 פאר-געקומען א בלוטיגער אינצידענט. אין דעם דאזיגען הויז וואוינט א בעקאנטער מעסער-שטעכער אנטאני פאוולאווסקי, וואס לעבט פון גנבות. ער האט אויך א שרעקליך בייזען הונט, וועמען מ'ווארפט מיט מורא אויף אלע לאקאטארען פון הויז.

נעכטען האט דער מעסער-שטעכער אנגעצעטעלט ביי זיך אין שטוב א הוליאנקע, אויף וועלכער ס'זענען גע-ווען איינגעלאדען זיינע 4 חברים, אויך געפעהרליכע גנבים און מעסער-שטע-כער.

אין א געוויסען מאמענט איז פאוו-לאווסקי מיט זיין הונט ארויס צו זיין שכן גלאנצאל און אנגעריצט דעם הונט אויף איהם. אויף גלאנצאל'ס פרוי האט ער זיך געווארפען מיט א מעסער. אויף די שרעקליכע געשרייען פון די בעפאל-ענע זענען זיך צונויפגעלאפען די שכנים, וואס האבען תיכף צוגערופען די פאליציי.

די אנקומענדע פאליציי איז בעגעג-נעט געווארען פון די גנבים, וואס האבען זיך פערבאריקאדירט אין פאוו-לאווסקי'ס וואוינונג, מיט א האגעל שטיי-נער, וואס זענען געווארפען געווארען דורך די פענסטער. פאוולאווסקי'ס פרוי א בעקאנטע העלדין פון דער אונ-טערוועלט האט געדראהט די פאליציאנ-טען מיט א פלאש זאלץ-זויער און האט אויף דער פאליציי האט מען געגאסען הייס וואסער.

פאר'ן הויז האט זיך צונויפגעקליבען א גרויסער המון. און ס'איז אלארמירט געווארען די אין שכנות זיך געפינענדע ווישאנראמעריע.

די אנקומענדע פאליציי און ווישא-נראמעריע האט ארויסגעלאזט דעם ווישאנראמען-אפיצער, וואס האט ער-קלערט די פערברעכער, אז ווי באלד זיי וועלען ווארפען נאך איין שטיין, וועט ער געבען א בעפעהל צו שיסען.

די ווארענונג האט געווירקט. איינגע-זאל'ן צווישען האבען זיך די גנבים א בערגעגעבען אין די הענד פון דער פאליציי. אויסער פאוולאווסקי'ן מיט דער פרוי וואס האבען בשום אופן נישט גע-וואלט ארויסגעהן ביז די פאליציאנטען האבען זיך נישט דערווייטערט מיט'ן געוועהר. נשוועהרא האט געהאנגען אויף 10 מינוט. דא האט ער זיך אונטערגעגעבען און די הענד פון אפיציר.

די גאנצע באנדע איז אבגעפיהרט געווארען אין אויספארשונגס-תפיסה. צו די פערוואונדעטע גלאנצאל'ס איז ארויס-גערופען געווארען די פאגאטאוויע, וואס האט די פרוי און א שווערען צושטאנד אבגעפיהרט אין שפיטאל.

א פרעמדער יוד פאלט אין גאס און שטארבט.

קיינער ווייסט נישט ווער דער מת איז.

(ג) מיט עטליכע וואכען צוריק איז אויף איינער פון די לאדזשער גאסען גע-פונען געווארען אין אן אנבעוואוסטלא-זען צושטאנד א יוד. ווער דער יוד איז געווען, איז נישט געלונגען פעסטצו-שטעלען, מחמת דער יוד האט ביי זיך קיין שום פערזענליכע דאקומענטען נים געהאט. די אלארמירטע פאגאטאוויע האט דעם בעוואוסטלאזען יוד אבגע-פיהרט אין ראדאגאשטשער שפיטאל.

פערגאנגענעם דאנערשטאג איז דער אונבעקאנטער יוד געשטארבען אין שפי-טאל. קיינער מעלדעט זיך נישט צו איהם און עס איז נישט בעוואוסט ווער ער איז, ווי אלט ער איז א.א.וו. די פא-ליציי האט זיך שוין פערנומען מיט דער זאך און די פראקוראטור האט פערארדענט, אז מען זאל דעם אונבע-קאנטען יוד קובר זיין. „חסד של אמת" האט תיכף גע-טראפען אלע פארמאליטע-טען, כדי מ'זאל קאנען פארקומען די קבורה. נעכטען איז דער אונבעקאנטער שוין געקומען צו קבר ישראל. פאר דער לויה האט מען דעם פערשטארבענעם פאטאגראפירט.

די פאטאגראפיע געפינט זיך אין „חסד של אמת". דער פערשטארבענער וועט זיין צו זיין אין עלטער פון 30 ביז 35 יאהר.

צי דיסקאנטירט „באנק פאלסקי" סאוויעטישע וועקסלען?

(ע) צוליב דעם, וואס א רייה פערזא-נען האבען זיך געווענדעט צו „באנק פאלסקי" און באנק פאר מלוכה-ווירט-שאפט מיט דער בקשה צו דיסקאנטירען זייערע סאוויעטישע וועקסלען, האבען די דערמאנטע באנק בעקומען א אינסטרוק-ציע, צי דיסקאנטירען נור אזוינע סאַ-וויעטישע וועקסלען, וואס שטאמען פון דער טראנזאקציע פון סאוויעטישע האנ-דעלס-געזעלשאפטען מיט פוילישע ווירט-שאפטליכע אינסטיטוציעס.

ארום די וואהלען צום 15-טען ציוניסטישען קאנגרעס.

זונטאג אוונט איז אין איינעם לא-קאל שיענקעוויטשא 3/5 פארגעקומען א פערזאמלונג געווידמעט די וואהלען צום 15. קאנגרעס. נאכדעם, ווי ה' ג. לויט-מענשטיין האט אויפגעקלערט די טעכ-נישע פרטים פון די וואהלען איז אויס-געוועהלט געווארען א קאמיסיע פון 10 פערזאן. די קאמיסיע האט צווישען זיך איינגעטיילט די ארבייט אויף פאלגענ-דע קאמיסיעס: א טעכנישע, פינאנציעלע און א פראפאגאנדע, ס'איז אויך בע-שלאסען געווארען צו ארגאניזירען 8 אינפארמאציאנס-ביוראס, וואו ס'וועט געגעבען ווערען אלע שקלים אינפאר-מאציעס בנוגע די וואהלען.

געוואלט בע'גנב'ענעז פאזנאנסקי'ן און בעקומען א קויל אין קאפ ארייין.

דער גנב האט זיך אריינגעריגען אין פאבריקס-הויף דורכ'ן רינשטאק-קאנאל.

בעזאבאסלאווי אקראסקי, 80 יאהר אלט, וואשענציאוסקא 13 האט די טעג געוואלט תחנה האבען. הגות אבער ווי ער איז געווען ארבייטסלאז און ער האט דער פלה פערשפראכען זיך מאכען א ווינטראוויע. און ער האט בער נאכט פון שבת אויף זונטאג אוועק צו פאזנאנ-סקי'ס פאבריק אויף אגראראווע 17 און זיך געפרובט אריינצוגנב'ענען אין פאבריקס-הויף. צוליב דעם, וואס ביים טויער האבען דושורירט 2 פייערלע-שער, האט אקראסקי בעשלאסען זיך אריינצוגנב'ענען אויף א העלפט נעוואנ-טען אופן. ער האט זיך געמאכט אראבגע-לאזט אין דער עפענונג פון רינשטאק-קאנאל און אזוי גאר צוגעשוואוסען ביז צום טויער אויפ'ן פאבריקס-הויף.

וועלענדיג זיך צוגרייטען צום מאגאזין פון וויכטיגער האבען איהם אבער בע-מערקט 2 פייערלעשער אין געהייסען איהם שטעהן בלייבען. אקראסקי האט אנגעהויבען צו אנטלויפען און זיך ווי-דער אמאל אריינגעווארפען אין דער עפענונג פון קאנאל.

דאס מאל האט ער אבער פערלאנ-גרושעט און נישט געקאנט נעפינען קיין אויסגאנג. ער איז געווען געצוואונגען צוריק ארויסצוקריכען פון קאנאל. דא האבען די פייערלעשער אויסגעשאסען עטליכע מאל. דריי קוילען האבען דעם גנב שווער פערוואונדעט. ער האט פער-לוירען דאס בעוואוסטזיין, און ארומגע-פאלען און וואסער ארייין.

די פייערלעשער האבען איהם דאן ארויסגעצויגען. די אנגעקומענע פאגא-טאוויע האט איהם אין א שווערען צו-שטאנד אבגעפיהרט אין שפיטאל. מאר-גען וועט מען איהם מאכען אן אפערא-ציע מיט'ן צוועק ארויסנעמען די קוילען. ביים בעט פון פערוואונדעטען האלט וואך א פאליציאנט.

פאריסאווער רבי זאל ווערען סטריקאווער רבי.

(ג) פערגאנגענעם שבת איז געווען אין סטריקאוו דער פאריסאווער רבי און רב ר' יהושע'לע ראבינאוויטש. דער בע-זוך פון פאריסאווער רבי אין סטריקאוו איז געווען אין צוזאמענהאנג מיט די רבנים-וואהלען אין סטריקאוו. רבי ר' יהושע'לע האט גרויסע שאנסען צו בע-קומען דעם פאסט-תרבנות אין סטריקאוו און דארט אויך פראוועען רבי'סטווע.

רבי ר' יהושע'לע ראבינאוויטש איז אין די [illegible] פ.ן הרב ר' אלי' חיים מייזעל זצ"ל געווען רב פין ראדאגאשטש.

פון עגמת-נפש צוליב דער מחלוקה

איז דער ווישניאווער רב געפעהרליך קראנק.

(ג) ווי בעקאנט איז דעם פאריגען מיטוואך פארגעקומען ביי הרב פינטשער א דין-תורה צווישען הרב ר' משה מוהר-מאן פון ווישניאווא-גורא און דער דארטיגער יודישער קהלה צוליב דער מקוה און בית-המדרש אין ווישניאווא. מחמת דעם, וואס די דין-תורה האט זיך לאנג פערצויגען א.ן האט אויפגערודערט די גאנצע יודישע עפענטליכקייט אין לאדז, האט דער רב פון ווישניאווא גענומען גרויס שברת-הלב פון דער מעשה. אלס פועל-יוצא דערפון, האט דער רב זיך אנגע-הויבען פיהלען זעהר שלעכט. היינטיגען זומער האט זיך דער געזונט-צושטאנד פון רב שטארק פערערגערט. איצט איז די לאגע געווארען אזוי קאטאסטראפאל אז די פאמיליע פון רב זענען פערצוויי-פעלט. געגען דאנערשטאג ביינאכט געווען נע-צוואונגען ארויסצופאהרען מיט'ן הולה קיין ווארשא אויף אן קאנסיליום. דעם ווישניאווער רב האבען בזה איצט בע-האנדעלט די אנגעזעהענסטע פראפעסארען פון לאדז און ווארשא, וועלכע האבען פעסטגעשטעלט, אז ביים רב איז אנגעוואקסען א געוויקס אויף די נערווע-ים. די קראנקהייט שטאמט פון עגמת-נפש.

נעכטען האט מען פאר'ן רב'ס געזונד געזאגט תהלים.

„אין קאמף פאר'ן ציוניזם".

דער וואהל-מיטינג צום 15. ציוניסטישען קאנגרעס אין „התאחדות".

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, ארדענט די ציוניסטישע ארבייטס-פאר-טיי „התאחדות" איין דעם קומענדיגען דאנערשטאג 28 יולי 9 אוונד אין זאל שיענקעוויטשא 3/5 א גרויסען וואהל-מיטינג צ.ם 15. ציוניסטישען קאנגרעס א.ד.ט. „אין קאמף פאר'ן ציוניזם" וועלען רעפערירען די ה"ה סיים-דעפוטאט אברהם לעווינסאן, ד"ר אריה טארטא-קאווער, ד"ר ז. עלענבערג און ראטמ. ד"ר ש. י. שווייג. אויף דעם מיטינג וועלען די לאדזשער שוקלים האבען די מעגליכקייט זיך צו בעקענען אויספיהר-ליך מיט דער שטעלונג פון „התאחדות" צו אלע פראבלעמען, וואס וועלען בע-האנדעלט ווערען אויפ'ן 15. ציוניסטי-שען קאנגרעס אין באזעל.

חברים און סימפאטיקער פון „התאחדות".

קאנטראלירט אייער וואהל-רעכט צום 15-טען ציוניסטישען קאנגרעס.

היינט מאנטאג און מארגען דינסטאג ביז 6 אוהענד קאנט איהר קאנטראלירען אין ציוניסטישען ביורא צעגעלניאנא 4 אויב איהר זייט אריינגעטראגען אין דער וועהלער-רשימות צום 15-טען ציוניסטי-שען קאנגרעס. חברים! און סימפאטיקער ערפילט אייער חוב, פערזיכערט אייך דאס וואהל-רעכט, קאנטראלירט תיכף אויב איהר געפינט זיך אין דער רשימה, ווען ניט רעקלאמירט תיכף. רעקלא-מאציעס ווערען אנגענומען נור ביז דינסטאג 6 א זייגער אוונד. פערזוימט נישט, קאנטראלירט תיכף.

די וואהל-קאמיסיע ביי „התאחדות".

וואס ווערט היינט געשפילט אין די טעאטערן און קינאס?

פילהארמאניע: — „דער גאט פון ליבע".

שטעטיש טעאטער: — „פאן גאטשעלניק איז יא".

זומער-טעאטער אין סטאשיץ-פארק — „ניעדאיושאלי אוטץ".

פאפולארני: — „טרענדראסא".

לונא — „דער טאנץ אויף די הער-צער".

ספלענדיד: — „טראגעדיע פון א פערפאלק", די גרעפינס אויף דער ריוויערא".

גראנד-קינא: — „די טענצערין פון טאבארין".

שטעטישער קינא: פאר ערוואקסענע — „וויען, די שטאט פון מיינע טרוימען" פאר יוגענד — „אין טאל פון טויט".

זאל פילהארמאניע
נארוטאוויטשא 20.

נאסטראלען פון די בעליבטע אמעריקאנער געסט
אננא און היימאן יאקובאוויטש

היינט, מאנטאג, דעם 25-טען יולי 9 אוהענד
גרויסע פאפולערע פארשטעלונג פון 80 גר. ביז 2.50
דער גאט פון ליבע
לעבענס-בילד אין 4 אקטען מיט געזאנג און טענץ פון ש. שטיינבערג.
רעזשיסירט דורך היימאן יאקובאוויטש
הויפט-ראלען: מעי — א. יאקובאוויטש, סיימאן — ה. יאקובאוויטש.
צום שלוס א קאנצערט-אפטיילונג מיט'ן אנטייל פון די ליבלינגע
אננא און היימאן יאקובאוויטש

מארגען דינסטאג, ד. 26. 9 אוו. אויפ'ן פערלאנג פון פובליקום צו בילוגע פרייזען
די גרינגע כלה
לעבענס-בילד אין 4 אקטען מיט געזאנג און טענץ פון סיגאל.
רעזשיסירט דורך היימאן יאקובאוויטש.
הויפט-ראלען: גאלדעלע — א. יאקובאוויטש, זעליג — ה. יאקובאוויטש.
ס'ווערט געזונגען פאלגענדע נומערן:
א גרוס פון רוסלאנד, קדשנו במצותיך, פרעהט אייך יודעלעך, לעבעדיג פרעהליך, אוי אדעם (רוסישע פאפירא), איך וויל זיך שפילען.

עס נעמט אנטייל פרויען: בעיזמאן, מאכאראווסקא, מאדערמאן, מזנער, אריצל, אייזענבערג, באלטירסקי, האמבורגער, מאכאראווסקי, גאלאנסקי, צווייליך.
בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

לעזט, אבאנירט
— דאס —
„לאדזשער טאגעבלאט".

נייער פאהר-פלאן
פון 15 מאי 1927 ביז'ן 1 סעפטעמבער.

לאדז—פאבריקס-וואקזאל.

געהען אב קיין:		קומען אן פון:	
ווארשא (בײנאכט)	1.40	קאלושקי (בײנאכט)	1.55
ווארשא (שנעל-צוג)	7,50	ווארשא	4.40
קאלושקי (זונטאג און חגא-טעג)	9.05	קאלושקי	7.21
טארנאבזשעג (דורך גאלקובעק—סלאפאיני)	9.30	קאלושקי	8.15
קאלושקי (פון 1 יוני—1 סעפט.)	10.35	טשענסטאכאוו	9.35
קאלושקי	11.50	ווארשא	10.40
ווארשא	14.25	קאלושקי (פון 1 יוני—15 סעפט.)	12.35
ווארשא	15.20	סקארזשיסקא	13.25
טשענסטאכאוו	16.25	ווארשא	14.40
קאלושקי	18.05	ווארשא	16.33
ווארשא (שנעל-צוג)	18.55	טארנאבזשעג	19.55
סקארזשיסקא	19.10	קאלושקי	20.25
ווארשא	20.10	קאלושקי	22.15
קאלושקי	23.45	ווארשא (שנעל-צוג)	22.45
		קאלושקי (זונטאג און חגא-טעג)	23.20

לאדז—קאלישער וואקזאל.

געהען אב קיין:		קומען אן פון:	
אסטראווא (בײנאכט)	2.01	ווארשא (בײנאכט)	1.46
ווארשא	3.14	אסטראווא „	2.59
ווארשא (שנעל-צוג)	6.41	פאריז—בערלין (שנעל-צוג)	6.33
ווארשא	7.14	קראקא	6,88
פויזען	8.00	פויזען	6.59
קאלושקי	8.10	לאוויטש	7.43
קוטנא	9.03	קוטנא	8.43
פויזען	12.57	אסטראווא	8.53
בערלין—פאריז (לוקסוס)	13.04	ווארשא	10.39
ווארשא	13.15	לעמבערג	10.40
ווארשא	13,47	ווארשא (לוקסוס, מאנטאג, מיטוואך, פרײטאג)	11.58
קוטנא	14,10	ווארשא	12.44
לעמבערג (דורך סקארזשיסקא)	15.26	פויזען	13.32
שעראדז (שבת, זונטאג, חגא-טעג)	16.40	קוטנא	13,45
אסטראווא	18.35	קאלושקי	18.05
ווארשא (לוקסוס, מאנטאג, מיטוואך, פרײטאג)	19.18	פויזען	18.40
לאוויטש	19.38	פאריז—בערלין (לוקסוס)	19.05
קוטנא—דאנציג	20.15	קוטנא	20.18
קראקא (דורך ראקישקין)	20.85	ווארשא	21.43
פויזען	21,58	קוטנא	22.05
בערלין—פאריז (שנעל-צוג)	23.14	שעראדז (שבת, זונטאג, חגא-טעג)	22.10
קוטנא	23.58	ווארשא (שנעל-צוג)	23.26

פאדערט איבעראל
נאר פאטענטירטע
פעלד-בעטעז
פערזעהען מיט דער פאבריקס-מארקע
Palma-Patent
פאר וועלכע מיר גאראנטירען.
אויך שטענדיג אויף לאגער אין א גרויסען אויסוואהל: ניקעל-בעטען, סינדער-בעטען, אמעריקאנקעס, קינדער-וועגעלעך, הויכע קינדער-בענקלעך, שעזלאנגען און געבעטע מאטראצען.
ביליגסטע פרייזען! רעעלסטע בעהאנדלונג!
לאדז, פולנאצנא 24, טעל. 21-85.

שוין דערשינען:
בריוו פון דער מאמע פון דער יודישער בינע
אסתר רחל קאמינסקא
מיט ארײנפיר און באמערקונגען פון מארק טורקאוו.
דאס ביכל אנטהאלט 73 בריוו, וואס די גרויסע יודישע קינסטלערין האט געשריבן צו: יעקב דינעזאן, מענדל עלקין, פאולא און נח פרילוצקי, אברהם יצחק קאמינסקי, רעגינא קאמינסקא, אידא קאמינסקא, יוסף קאמינסקי, זיגמונט טורקאוו, יאנאס טורקאוו א. א.
10 דרוק-בויגן. 5 בילדער. פראכט-אויסגאבע.
— פרייז 3,75 זל. —
מיט בעשטעלונגען זיך ווענדן:
Kooperatywa „Bycher“ Warszawa, Nalewki 2-a

בעריהמטער פאטאגראף-קינסטלער, פיהרט אויס פאטאגראפיעס אהן קאנקורענץ!
יעדע פאטאגראפיע איז א קונסט-בילד!
ספעציאליסט פון קינדער-אויפנאהמען נעמט אן אלערליי בעשטעלונגען און קומט צו די קליענטען א חנם. די אויפנאהמען ווערען אויסגעפיהרט דורך א אפאראט פון דער נייעסטער טעכניק ביי דער מיטהילף פון קינסטליכען ליכט. א חוץ דעם ווערען אויסגעפיהרט אלערליי אויפנאהמען ווי: פארטרעטען, האכצייטען, פאמיליעס, טעאטער און מצבות-אויפנאהמען אויך בעשטעלונגען אויף ארויסצופאהרען. דאס וועטער און די צייט פון טאג שטערט נישט צו די אויפנאהמען. נישט קוקענדיג אויף דער גרויסער בעקוועמליכקייט זיינען די פרייזען זעהר צוגענגליך. בעשטעלונגען ווערען אנגענומען פון 10 פריה ביז 8 נאכט.
זאוואדזקא 29, 3-טער שטאק, אפיציעלע ביי הערשאפט סאאור.
גוט און ביליג! גוט און ביליג!

די לעבענס-געשיכטע פונ'ם רב, דער זוהן פון בראזדוווילער גר-צדק.
(ענדע פון זײט 4)

פונה ער זאל הערן א רב. איך האב געוועהנליך דארטען אין דער ישיבת איבערגעגעבען זיין סדר היחוס, כדי מען זאל וויסען ווי אזוי מיט איהם אומצוגעהן און ער האט דארטען געלערנט מיט גרוים התמדה, ביז ער האט דערגרייכט זיין ציל און איז געווארען א רב בישראל און איך בין הערכם צופרידען דערמיט צווישען מיינע פיל תלמידים, וועלכע פערנעהמען פראמינענטע רבנות-שטעלען. הערט אויך ארויסגערעכנט מען געליבטער תלמיד הרב צבי גליקמאן, דער זוהן פון דעם בראזדוווילער גר צדק, ר' ישראל גליקמאן.

זיינע צוויי קלענערע ברידער האבען זיך אנגעשלאסען אן דעם יודישען לעגיאן און זיינען אפגעפאהרען קיין ארץ-ישראל זיי האבען דארטען חתונה געהאט מיט פיינע יודישע טעכטער פון לומד'ישע פרומע עלטערען.

דער גר צדק אליין איז ווירקליך א פערקערפערטע פרומקייט. ער איז זעהר פרום. ער לערנט דעם תנ"ך אין דער רוסישער איבערזעצונג, און אנדערע יודישע ספרים, ער האט פערשידענע געלעגענהייטען ריין צו ווערען, אבער ער האט נישט געוואלט הערען דערפון. ער איז אנ'אריבער פעדלער, א נחנת מניע כפיו.

מען דערצעהלט, אז איינמאל א פרײטאג נאך האלבען טאג איז עפעס איינמער געווארען, און ער האט געמיינט, אז עס איז שוין שבת. האט ער איבערגעלאזט זיין בײטעל מיט סחורה אין מיטען גאס און איז געלאפען אהיים זיך צוגרייטען צו קבלת שבת.

זיין פרוי איז אנ'עכט-גוטע, פרומע יודישע טאכטער, וועלכע נעהמט-אן אלץ מאר ליב, און ביי איהר איז אנגענומען מאר הצליג אלץ וואס דער מאן, דער גר צדק, טוט און זאגט. זי האט איהם פיל געהאלפען אין דער אבת'ער יודישער ערציהונג פון זיינע קינדער.

הלוואי אויף א סך יודישע פרויען מיט יודישע מענער געזאגט געווארען, זיי זאלען פיהרען אזא יודיש הויז און ערציהען אזעלכע גאט-געבענטשטע יודישע קינדער.

קופאן № 74
אויף אומזיסטע יורידישע עצות.
דער בעזיצער פונ'ם דאזיגען קופאן קאן באקומען אומזיסט יורידישע עצות דורכ'ן יורי-קאנסולט פון אונזער רעדאקציע.
גילטיג היינט, מאנטאג, ד. 25. יולי פון 8—9 אוו.

א בריוו אין רעדאקציע.

חשוב'ער ה' רעדאקטאר!

דער עקזעקוטיוו-קאמיטעט פונ'ם „פערבאנד פון די יודישע סטודענטען-פעראיינען אין פראנקרייך“ האט דעם כבוד אייך בעטען אפצודרוקען אויף די שפאלטען פון אייער געעהרטער צייטונג די פאלגענדע מעלדונג.

דערמיט מעלדען מיר, אז ביים עקזעקוטיוו קאמיטעט פונ'ם „פערבאנד פון די יודישע סטודענטען-פעראיינען אין פראנקרייך“, וועלכער געפינט זיך אין נאנסי איז געגרינדעט געווארען א צענטראל אינפארמאציאנס-ביורא, וועלכע גראמילט אלע גענויע ידיעות וועגען שטודיום אין לאנד אין אלע אוניווערזיטעטס-שטעט אין פראנקרייך. כדי אויס-צומיידען אונגליקליכע ארבעט בעטען מיר זיך ווענדען דירעקט אין נאנסי לויט'ן פאלגענדען אדרעס:

„Union des Associations d'Etudiants Juifs en France“ 24, Rue du Haut-Bourgeois, 24, Nancy, France.

ביילעגענדיג ביי יעדער אנפראגע דעם סכום פון צ ה ו זלאטיס.

אלע יודישע צייטונגען ווערען געבעטען איבערצודרוקען די דאזיגע מעלדונג.

אויסדריקענדיג פאראויס אונזער בעסטען דאנק מיט כבוד

עקזעקוטיוו-קאמיטעט פון פערבאנד פון די יודישע סטודענטען-פעראיינען אין פראנקרייך.

6-יעהריגער קעניג אין רומעניע.
(ענדע פון דער 4-טער זייט)

צו בלייבען די אמת'ע אנטיהערערין פון דער מלוכה.

אבער כאטש די לעצטע פארלאמענטס-וואהלען אין רומעניען האבען געבראכט בראטיאנו'ן אנ'אבסאלוטע מעהרהייט, איז דערפון נישט געווארען, אז די מעהרהייט פון רומעניען פאלק איז מסכים מיט זיין פאליטיק. די וואהלען אין רומעניען זיינען נישט קיין אויסדרוק פון פאלק, ווייל זיי ווערען פשוט דיקטירט דורך דער רעגירונג, און דעריבער איז זעהר מעגליך, אז אווערעסקו'ס גרופע, וועלכע שטיצט דעם קרוינפרינץ קארל איז באמת פיל שווערער ווי עס דוכט זיך. די גאנצע וועלט ווארט דעריבער מיט דעם גרעסטען אינטערעס אויף די נאהענטסטע געשעהענישען אין רומעניען. אלעמענס אויגען זיינען געווענדעט צו קארל'ען און זיינע אנהענגער. דעריבער דארף בעמערקט ווערען, אז א חוץ די פאליטים איז אויך די ארמעע אויף קארל'ס צד. צי וועט אבער דער פרינץ קארל האבען גענוג מוט און ווילען אויפצוהויבען א קאמף ארום דעם טראהן, דאס וועט בעוויזען די נאהענטסטע צוקונפט.

וכי תמכור ממכור לעמיתך או קנה מיד עמיתך, אל תונו איש את אחיו!
און מאמער וועט דיך דיין חבר אפנארען, זאלסטו קומען צו לויפען אין דעם ביורא פיעטריר. 17, דורכגאנג (זאכאדניא 52) הערט לויט'ן אוספאאט געהויסענהאפט ערלעדיגט אלערליי בימעס, קלאוזולעס זאתעזופיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, אפעלאציעס, אפאזיציעס, ארשאלאניעס, רעקורסען — וועגען מאנדאטעס, פעסער אין קאמיסאר.-זשאנדר. ביטעס אין אלע פאליציי-בעצירקען, שותפות-אקטען, טעסטאמענטען, אקטען אינמערציזיעס, אקטען דאראוויזנעס, קארנע ספראוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.
שנעל, רעעל און ביליג!
מיט אכטונג י. מאנעלא רעכטסקאנסולענט
פיעטריקאווער 17, זאכאדניא 52.

ווילסטו, אז דיין קינד זאל קענען לשון-הקודש אין ווארט און שריפט? ווילסטו, אז דיין קינד זאל קענען תנ"ך, אויך חומש רש"י? ווילסטו, אז דיין קינד זאל שרייבען לשון-קודש אהן שגיאות? דאן דינג איהם אן ביים לעהרער:
א. איטקין, קאנסטאנטינער-גאס 33, פראנט.
פרייז שטעט ביליג נור 10 גילדען א מאנאט.
ערפאלג גאראנטירט.

Dr Feliks Bornstein
Cegielniana 4
טעלעפאן 34-90.
ספעציאליטעט: אקושער און פרויען-קראנק
נעמט אן פון 3—6 נאכמיטאג.

Dr H. Spira-Bornsteinowa
Cegielniana 4
טעלעפאן 34-90.
ספעציאליטעט: אקושער און פרויען-קראנק
נעמט אן פון 3—6 נאכמיטאג.

פאר 12 זל.
לערנט איהר אויס
טאנצען
פאר אנפאנגער הייבט זיך אן דער קורס דעם 3-טען פון יעדען חודש.
איינשרייבונגען אין דער טאנץ-שולע פאלודניאווא 10.
מיט אכטונג ד. פרידוואלד.

פויליש ווערט ערלערנט גרינדליך אין א קורצער צייט.
צו ערפאהרען: ווסכאדניא 29, ח. 3.

לעזט דאס „לאדזער טאגעבלאט“.

וויכטיג פאר דאמען!!!
מאכט אייך די עלעגאנטעסטע דאמען-הוטע נאך דער לעצטער פאריזער מאדע און די עלעגאנטעסטע הוטע איבערארבעטען אויך אויף געגאסן גאר פאר 2.50 זל.
געדענקט די אדרעס: 23 זאוואדזקא 23
אין הויף, 2-טען אריינגאנג, לינקס פארטער.
ווערען געמאכט זיידענע שאלן מיט זיידע אויך פיליץ-היטען אין אלע פארבען אין מוסטער גאר פאר 7 בעמ. אויספיהרונג זל. „TOLA“

צו אלע פרויען און מענער!
טאראהאן זאכען, וועגען וועלכען מ'רעדט נישט אין א סאלידער, רוהיגער פאמיליע, אבער דאך זיינען זיי גורם צו פערשידענע מחלוקת'ן און טייל מאל דערפיהרען זיי אפילו צום גט...
דאס וויכטיגסטע פון זיי איז דער אונאנגענעהמער גערוך פון מויל, וועלכער מאכט אפילו דעם ליבליכסטען מענש אונערטרעגליך, דעם דאזיגען עקעלהאפטען גערוך קען אויך שאנדיג בעזייטיגען נאר די איינציגע
FERMENTINA
א ווירקזאם מיטעל געגען דעם ריח פון מויל, וואס איז בעשטעטיגט געווארען דורך די אויטאריטעטען פון דער מעדיצין, „פערמענטינא“ בעזייטיגט דעם אונאנגענעהמען גערוך, קאנסערווירט די ציינער, שטארקט די דזשאנגעלעס און מאכט דאס אויסזעהען אנגענעם.
הויפט-סקלאד אויף פוילען: ROMAN WŁODARSKI WARSZAWA, Lubieckiego 5
צו בעקומען אין אלע אפטייקען, אפטייק-סקלאדען און פערפומעריע-געשעפטען. פרייז זל. 2.75 פער שטיק. ווען מ'קריגט נישט, דארף מען זיך ווענדען צום הויפט-סקלאד אויף פוילען. פאר קונים פון דער פראווינץ ווערט ארויסגעשיקט נאכ'ן בעקומען פאראויס 3 זל. אדער 3.50 אויף א נאכנאהמע. היט זיך פאר פעלשונגען!
פערטרעטער אויף בעזונדערע שטעט אויף איינענער רעכנונג ווערט געוואונשען.

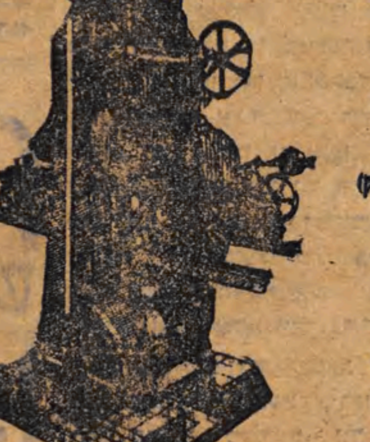
Zjednoczone Fabryki Maszyn
„UNIA“
dawn. **C. Blumwe i Syn,** Sp. Akc.
BYDGOSZCZ-WILCZAK
(די עלטסטע אין פוילען ספעציאל-מאשינען-פאבריק)
ליפערט אלס ספעציאליטעט:
קאמפלעטע איינריכטונגען פאר האלץ - בעארבייטונג.
מיט אנפראגען זיך צו ווענדען צום פערטרעטער:
Inżynier G. Praszkier,
Łódź, Zawadzka 16a
Tel. 27-52.

ZAKŁAD ŚLUSARSKO-MECHANICZNY
F. MOTYL Majster cechowy
Łódź, Zawadzka 19 telef. 55-42
Firma egzystuje od roku 1895.
אויספירונג פון זעמטליכע שלאסער און מעכאנישע אויפארבייטונג, זאווי פרעסען און פארמיר-אייזען, צענטריפוגען און פערבערקעסעל, ווי אויך זעמטליכע מאשין-רעפעראטורען.
ספעציאליטעט: אויפאנענישע שוויסונג אויף שנײדונג פאר אלע מעטאלען אונטער גאראנטיע.

אבאנאמענטס-פרייז: פאר א חודש אין פוילען 5 זל., אין פראנקרייך און בעלגיען—20 פראנק, אין אנדערע לענדער—1,25 דאלאר.
אנאנסען-פרייז: פאר א מילימעטער-שורה פאר'ן טעקסט 16 גר., פרייטאג 24 גר., אין טעקסט 40 גר., פרייטאג 60 גר., נאכ'ן טעקסט 12 גר., פרייטאג 18 גר. פאר אויסלענדישע אנאנסען 100% טייערער. אויסער דער שטאט—מיט 50% טייערער. פון די פרייזן ווערן נישט ארויסגעגעבן קיין רא...

Redaktor-wydawca E. Hamburski.
Tłocznia: E. i M. Hamburskich w Łodzi Piotrkowska 16.